Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Қўмитасининг бош нашри

РЎЗНОМА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ №74 (20. 941) 1991 йил 17 апрель, чоршанба ◆ Рўзнома йилига 256 марта чиқади. ◆ Баҳоси 8 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН ССР КОНСТИТУЦИЯ КОМИССИЯСИНИНГ МАЖЛИСИ

Хабар бериб ўтилганидек, 12 апрель куни Тошкентда Ўзбекистон ССР Конституция комиссиясининг мажлиси бўлди. Унда республика Олий Кенгаши комитетларининг раислари, Олий Кенгаш котибиятининг масъул ходимлари, вазирликлар ва идораларнинг, ҳуқуқ-тартибот органлари ва бир қатор ташкилотларнинг, ижодий уюшмалар ва билимгоҳлар раҳбарлари, ҳуқуқшунос олимлар ва мутахассислар қатнашдилар.

МАЖЛИСНИ Ўзбекистон ССР Президенти, Конституция комиссиясининг раиси И. А. Каримов олиб борди.

И. А. Каримов шуни таъкидладики, республика Олий Кенгашининг иккинчи сессиясида Ўзбекистон ССР янги Конституциясини ишлаб чиқиш билан шуғулланадиган комиссия тузилган эди. Конституциявий ислоҳот зарурлиги, ҳеч шубҳа йўқки, бугунги кунда энг муҳим ва долзарб масалалардан бири бўлиб қолмоқда. Бозор муносабатларига ўтиш, сиёсий ва ҳуқуқий ислоҳотлар Конституциямизни янгилаш зарурлигини тақозо этяпти.

Шуни ҳам айтиш керакки, ҳозир амалдаги Конституция турмуш талабларидан орқада қолмоқда. Ҳаёт эса шиддат билан илгарилаб бормоқда. Мулкчилик муносабатлари ўзгармоқда. Сиёсий ҳокимият таркиби қайта ташкил этилмоқда ва унинг фаолияти янги мазмун билан бойимоқда, ижтимоий-сиёсий турмушни демократиялаш жараёнлари фаол авж олдирилмоқда. Федерациянинг ўзи янгиланмоқда, республикалар ўртасидаги ўзаро муносабатлар ўзгаряпти. Буларнинг ҳаммаси ҳозир қилинаётган ишларни умумлаштириб, янги ҳуқуқий негизни, республикамиз хусусиятига тўғри келадиган янги Конституция лойиҳасини яратишни талаб қилмоқда.

Асосий қонунда миллий, маданий-тарихий хусусиятларни ва анъаналарни иложи борича тўлароқ акс эттириш лозим. Конституция комиссиясининг энг муҳим вазифаларидан бири — Ўзбекистонда давлатчиликни ривожлантиришнинг тарихий тажрибасини чуқур ва ҳар томонлама ўрганиш, миллий психология ва маданият илдизлари ҳамда анъаналарни таҳлил этишдан иборатдир.

Биз лойиҳасини ишлаб чиқишимиз зарур бўлган янги Конституция жумҳуриятимиз ташкил этилганидан буёнги тўртинчи Конституция бўлади. Республикамиз ўз тараққиётининг тарихий жиҳатдан мураккаб босқичида турибди. Биз бугунги кунда Ўзбекистон ССРнинг янги Конституцияси лойиҳасини ишлаб чиқишга асосий ёндашувларни белгилар эканмиз, энг аввало мустақиллик тўғрисидаги Декларацияда мустаҳкамлаб берилган қоидаларга тўла амал қилишимиз зарур.

Ўз-ўзидан равшанки, республика бўлажак Конституциясининг концепцияси ҳуқуқий давлатнинг асосий қоидаларига таяниши лозим. Инсон, жамият ва давлат янги Конституциянинг диққат-марказида бўлиши керак. Инсон сиёсий ва иқтисодий эркинликлар, осойишталик ва хавфсизлик, муносиб турмуш, жамият ва давлат ишларини ҳал этишда қатнашиш учун амалий имконият билан таъмин этилиши, маънавий ва жаҳон маданияти бойликларидан баҳраманд бўлиши даркор.

Янги Конституция Ўзбекистон ССРнинг умумбашарий инсонпарвар қадриятларга, халқаро ҳуқуқнинг ҳамма эътироф этган қоидаларига содиқлиги мустаҳкамлаб берилиши зарур.

Конституциямиз асосланадиган энг муҳим принципларни қатъий белгилаб олишга асосий эътибор қаратилди. Ана шу принциплардан баъзилари аниқлаб олинди. Булар ҳар қандай давлатчиликнинг энг муҳим қоидаси бўлган суверенитет принципи, халқ ҳокимиятчилиги принципи, қонуннинг устунлиги принципи ҳамда ҳокимиятларнинг тақсимланиши принципидир.

Сайлов системасини янада демократиялаш масалалари хусусида жиддий ўйлаб кўриш лозимлиги ҳам айтиб ўтилди. Олий ва маҳаллий вакиллик идоралари сайловчиларнинг, республика бутун аҳолисининг асосий манфаатларини ифодалаши, уларга билимдон ва ташаббускор кишилар келишига кўмаклашиши зарур.

Конституция ҳокимиятнинг вакиллик идораларига демократик сайлов ўтказишнинг умумий қоидаларини белгилаб бериши даркор. Сайлов тўғридан-тўғри, тенг, умумий, яширин овоз бериш йўли билан ўтказилиши керак. Фуқароларнинг сайловда ихтиёрий иштирок этишини ҳам конституциявий кафолатлаш зарур.

Бўлажак Конституция таркибини белгилаш Конституция комиссияси ишини ташкил этишда муҳим аҳамиятга эга.

Мажлисда Ўзбекистон ССР янги Конституцияси лойиҳасини тайёрловчи ишчи гуруҳлар ва ёрдамчи гуруҳларни тузиш тўғрисидаги масала муҳокама қилинди.

Унда бир неча бўлимдан иборат ягона ҳужжат сифатидаги Конституцияни ишлаб чиқиш зарурлиги таъкидланди.

Конституция лойиҳалаштирилаётган бўлимларига мувофиқ бир нечта кичик комиссия ва ишчи гуруҳларни тузиш ҳамда Конституциянинг у ёки бу бўлимига кирадиган масалаларни ишлаб чиқишга киришиш даркорлиги айтилди.

Ишчи гуруҳининг раҳбарлигига республика конституцион назорати комитетининг раиси, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги Ш. З. Ўразаев тавсия этилди.

Конституция комиссияси ишчи гуруҳининг таркиби тасдиқланди.

Кичик ёрдамчи гуруҳлар таркиби ва раҳбарлари ҳам тавсия этилди (Э. Юсупов, Э. Халилов, Б. Пинхасов, Ҳ. Раҳмонқулов, А. Саидов, М. Маликов ва Г. Тансиқбоева).

Мажлисда Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг «Ўзбекистон ССРнинг давлат мадҳияси ҳақида»ги ва «Ўзбекистон ССРнинг давлат рамзлари тўғрисида»ги қарорларини бажариш юзасидан тадбирлари ҳам муҳокама қилинди.

Ўзбекистон ССР давлат мадҳиясининг янги матнини тайёрлаш бўйича республика Олий Кенгаши миллатлараро муносабатлар, тил ва маданият ҳамда фан, халқ таълими ва маданий меросни асраш комитетлари иш олиб бордилар. Бу ҳақда миллатлараро муносабатлар, тил ва маданият масалалари комитетининг раиси, Ўзбекистон халқ ёзувчиси П. Қодиров ахборот берди.

Мадҳиянинг янги матни Олий Кенгаш комитетларининг қўшма мажлисида бир неча бор муҳокама қилинганлиги айтиб ўтилди. Комитетлар мадҳиянинг шеърий матнини тайёрлаш ва танлаб олиш бўйича конкурс ўтказдилар.

Комитетларнинг бўлиб ўтган охирги қўшма мажлисида танлов ғолиблари — янги матнлар муҳокама қилинди ва кўпчилик овоз билан «Қўнғиротлик» матни танлаб олинди.

Мазкур комитетларнинг «Қўнғиротлик» имзоси остида тақдим қилинган шеърни Ўзбекистон ССР давлат мадҳиясининг янги матни сифатида қабул қилиш хусусидаги таклифи комиссия мажлисида маъқулланди.

И. А. Каримов янги мадҳия миллий ғурурни, халқимиз манфаатларини ва республика суверенитети ғояларини ҳаққоний ифодалаши лозимлигини, у озодлик қўшиғи, эрк қўшиғи бўлиши кераклигини таъкидлаб ўтди.

Янги мадҳияни яратишда муаллифлар мусиқачилар билан бирга самарали ижод қилишлари лозим.

Ўзбекистон ССР давлат мадҳиясининг энг яхши мусиқаси учун республика Олий Кенгаши номидан 1 сентябргача конкурс эълон қилиш, уни ўтказиш шартларини белгилаш лозимлиги айтилди.

Ўзбекистон ССРнинг янги мадҳиясини яратувчи экспертлар гуруҳининг таркиби тасдиқланди. Экспертлар гуруҳи 1991 йилнинг 1 сентябригача кўриб чиқиш учун Конституция комиссиясига таклифларни тақдим этиши керак. Мадҳия матни ва мусиқасини республика аҳолиси ўртасида кенг муҳокама қилиш ва сўнгра Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши сессияси муҳокамасига киритиш зарур деб топилди.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг «Ўзбекистон ССРнинг давлат рамзлари тўғрисида»ги қарорини бажариш учун республика герби ва байроғининг эскиз шаклидаги нусхалари бўйича таклифлар тайёрлаш ижодий гуруҳи тасдиқланди.

Ижодий гуруҳга мутахассисларни жалб этган ҳолда Ўзбекистон ССРнинг давлат герби ва байроғи ҳақида таклифлар тайёрлаш ва уларни эксперт гуруҳи муҳокамасига тақдим этиш топширилди.

Герб ва байроқнинг график тасвирида республиканинг мустақиллиги, иқтисодиётининг ривожланиши ҳамда халқлар дўстлигини акс эттирувчи белгилар, Ўзбекистон ССР мустақиллиги тўғрисидаги Декларацияда эълон қилинган бошқа қоидалар ўзининг яққол ифодасини топиши лозим.

Конституция комиссиясининг ишчи гуруҳи, Конституция комиссияси аъзолари, таниқли маданият ва санъат арбоблари, сиёсатшунослар, ҳуқуқшунослардан иборат Ўзбекистон ССРнинг давлат рамзлари бўйича эксперт гуруҳини тузиш зарурлиги таъкидланди. Бу эксперт гуруҳи шу йилнинг 15 июлидан кечиктирмай Конституция комиссиясига Ўзбекистон ССРнинг давлат герби ва байроғи тўғрисида таклиф киритиши зарурлиги айтилди.

Мажлисда Конституция комиссиясининг 1991 йилги иш режаси тасдиқланди.

Конституция комиссиясининг мажлисида Ўзбекистон ССР вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари А. С. Ефимов, республика Олий Кенгаши Раисининг ўринбосари Б. И. Бугров, Ўзбекистон ССР Президент Кенгашининг аъзолари иштирок этдилар.

Т. БОТИРБЕКОВ,
ЎзТАГ мухбири.

20 апрель — умумхалқ ҳашари куни

ТАШАББУС МАЪҚУЛЛАНДИ

Бухоро шаҳар партия қўмитаси бюроси бир гуруҳ меҳнат жамоаларининг В. И. Ленин туғилган кунга бағишлаб ўтказиладиган умумхалқ ҳашари ҳақидаги ташаббусини маъқуллади. Жумладан, Бухоро кооператив транспорт бирлашмаси партия бюроси ҳашар йўли билан ишлаб топилган беш минг сўмни жамоанинг кам даромадли ишчилари оилаларига ва оталиқдаги Ғиждувон мактаб-интернати ўқувчилари ижтимоий эҳтиёжлари учун ажратишга қарор қилди.

Ихтисослашган тажриба заводи меҳнат жамоаси эса маблағларнинг бир қисмини шаҳардаги тарихий ёдгорликларни таъмирлашга, деҳқончилик саноати уюшмасининг ремонт-механика корхонаси болалар муассасаси эҳтиёжларига сарфлашга аҳд қилди.

Шунингдек, шаҳардаги 2533-автоколонна, пиллакашлик фабрикаси, 61-автокорхона ва яна бир қатор коллективлар бошлаб берган ташаббус ҳам вилоят марказн меҳнат жамоалари ўртасида кенг ёйилмоқда.

Н. НАИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

МЕҲР-ШАФҚАТ ЖАМҒАРМАСИГА

Сирдарё шаҳридаги нон комбинати жамоаси бозор иқтисодиёти шароитида катта-кичик имкониятлардан унумли фойдаланиш чораларини кўряпти. Новвойлар жумҳурият умумхалқ ҳашарида фаол иштирок этиб, мавжуд ресурсларни ишга солишмоқчи.

Комбинат ишчиларидан 200 нафари ҳашар куни ўз иш жойларида баракали меҳнат қилишади.

Ҳашар куни корхонада 20 хилдан иборат 17 тонна маҳсулот тайёрланади. Ишлаб топилган маблағнинг бир қисми Меҳр-шафқат фондига ўтказилади. Қолган маблағ эса ишчиларни ижтимоий ҳимоялаш мақсадларига сарф этилади.

Қ. ҲОЖИЕВ,
Сирдарё шаҳри.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президентининг

ФАРМОНИ

НАРХ-НАВОНИНГ ИСЛОҲ ҚИЛИНИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН УМУМТАЪЛИМ МАКТАБЛАРИНИНГ ЎҚУВЧИЛАРИГА УМУМИЙ ОВҚАТЛАНИШ БЎЙИЧА ИМТИЁЗЛАРНИНГ БЕРИЛИШИ ХУСУСИДА

Озиқ-овқат ва бошқа маҳсулотларнинг нархи ошиши муносабати билан умумтаълим мактабларининг ўқувчилари, ёш авлод учун зарур шарт-шароит яратиш ҳамда уларни ижтимоий муҳофаза қилиш мақсадида:

1. Мактаб ошхоналари ва буфетларида нонушта ва тушлик учун бериладиган озиқ-овқатлар нархи шу йилнинг 2 апрелига қадар белгиланган нархда қолдирилсин.

2. Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, «Узплодоовощвинпром» концерни, ЎзССР Давлат сув хўжалиги қурилиши комитети, Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик фанлари академияси Ўрта Осиё бўлими, Қорақалпоғистон АССР Вазирлар Кенгаши, вилоят ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитетига қишлоқ умумтаълим мактабларига колхоз ва совхозлар томонидан ажратиладиган қишлоқ хўжалик маҳсулотларини уларнинг тайёрлов режаларига киритиш юклатилсин.

Ўзбекистон ССР Иқтисод комитети ва ЎзССР Давлат ҳисоб комитетига бундай маҳсулотларни ҳисобга олиш тартибини аниқлаш топширилсин.

3. Ўзбекистон ССР Савдо вазирлиги, Ўзбекбирлашув, Қорақалпоғистон АССР Вазирлар Кенгаши, вилоят ижроия комитетлари, Тошкент шаҳар ижроия комитетига ҳамда давлат ва кооператив муассасалари ва хўжаликларга мактабларнинг ошхоналари ва буфетларини зарур озиқ-овқат маҳсулотлари билан узлуксиз таъминлаш топширилсин.

4. Ўзбекистон ССР Халқ таълими вазирлиги, Қорақалпоғистон АССР Вазирлар Кенгаши, вилоят ижроия комитетлари ҳамда Тошкент шаҳар ижроия комитетига ўқувчилар овқатланишининг ташкил этилишини назорат қилиш, мактаб ошхоналари ва буфетларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, улардаги ўринларни кўпайтириш топширилсин.

5. Ўзбекистон ССР Молия вазирлигига мактабларнинг ошхоналари ва буфетлари учун сарф этиладиган қўшимча харажатларни қоплаш имкониятини топиш ҳамда Ўзбекистон ССР Халқ таълими, Савдо вазирликлари, Ўзбекбирлашув билан биргаликда нархлар орасидаги фарқларни қоплаш тартибини ишлаб чиқиш вазифаси юклатилсин.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри. 1991 йил 16 апрель.

«НАРХ-НАВОНИНГ ИСЛОҲ ҚИЛИНИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН УМУМТАЪЛИМ МАКТАБЛАРИНИНГ ЎҚУВЧИЛАРИГА УМУМИЙ ОВҚАТЛАНИШ БЎЙИЧА БЕРИЛАДИГАН ИМТИЁЗЛАР ХУСУСИДА»ГИ ПРЕЗИДЕНТ ФАРМОНИГА

ШАРҲ

Жумҳуриятимизда кейинги пайтларда халқнинг турмуш шароитини яхшилаш борасида кўламли тадбирлар амалга оширилмоқда. Булар орасида аҳолининг турли табақаларига тўланадиган пенсия, нафақаларнинг жумҳурият ва маҳаллий бюджет ҳисобига кўпайтирилиши алоҳида аҳамиятга эга.

Ҳукуматимиз нарх-наво ошаётган бир шароитда ўсиб келаётган авлодни, ёшларни ижтимоий ҳимоялашга алоҳида эътибор бермоқда. Шу муносабат билан олий ўқув юртларининг талабалари, ҳунар-техника билим юртлари ва техникумларнинг ўқувчилари жумҳурият Вазирлар Маҳкамасининг қарори билан турли қўшимча имтиёзларга эга бўлдилар.

Ўзбекистон ССР Президентининг ушбу Фармони ёш авлодни — умумий таълим мактабларининг ўқувчиларини ижтимоий ҳимоялашга қаратилган. Бу мактабларнинг ошхоналари, буфетларидан ўқувчиларга нонушта ва тушликлар шу йилнинг 2 апрелига қадар амал қилган нархларда берилишини билдиради. Бунда 1—5 синф ўқувчиларига бериладиган бепул нонушта пулини ҳар бир ўқувчи ҳисобига 15 тийиндан 40 тийинга кўпайтириш кўзда тутилади, юқори синф ўқувчиларига эса бундай қўшимча 60 тийинни ташкил этади. Бу тадбирдан 4,6 миллион ўқувчи ёки жумҳуриятимиздаги деярли барча оилалар баҳраманд бўладилар.

Савдо корхоналари ва халқ таълими идоралари зиммасига ҳар бир ўқувчи ҳисобига янги нархда бир кунда бир сўмгача бўлган озиқ-овқат маҳсулотлари турларидан келиб чиқиб мактаб ўқувчиларига, шу жумладан куни узайтирилган гуруҳлар ўқувчиларига ҳам нонушталик, тушлик учун зарур таомномалар ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш юкланди. Бунда ҳар бир ўқувчига 60 тийинни жумҳурият бюджетидан тўлаш кўзда тутилган.

Умуман чакана нархларни ислоҳ қилиш шароитида мактаб ўқувчиларини ижтимоий ҳимоялаш юзасидан кўзда тутилган тадбирларни амалга ошириш учун жумҳурият бюджетидан қарийб 225 миллион сўм, шу жумладан фақат бепул нонушталар учун 134 миллион сўмдан кўпроқ пул ажратиш талаб этилади.

БИРИНЧИЛАРДАН БЎЛИБ

Урганч районидаги Чапаев номли жамоа хўжалигининг Ўғилжон Худойберганова бошлиқ бригадаси пахтакорлари вилоятда биринчилардан бўлиб экиш ишларини бошлаб юборишди.

Албатта, хўжаликда экишга ёппасига киришилгани йўқ. Фақат тобга келган далаларга чигит экиляпти. Бу нафақат мазкур хўжалик, балки район, вилоят учун ҳам умумий хусусиятдир. Бу биринчидан, Хоразм ерининг ўзига хос мураккаблиги билан боғлиқ бўлса, иккинчидан, иқлим шароити шуни тақозо этади. Маълумки, воҳада ерлар шўрини ювмасдан, суғормасдан туриб, уруғ қадаб бўлмайди. Кўклам кеч келиб, ҳаво исимай туриши ҳам одатий ҳолдир.

Лекин хоразмлик деҳқонлар экиш мавсумига яхши ҳозирлик кўришди. Техника воситалари тахт, уруғ етарли, ишлаш ва дам олиш учун шарт-шароитлар яратилган. Мақсад 107 минг гектар майдонга чигитни тез ва соз экишдан иборат. Илк натижалар бу вазифанинг ўз вақтида амалга оширилишидан далолат бериб турибди.

А. ҚОРЖОВОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ТОШКЕНТДА ДЕҲҚОНЧИЛИК ДОРИЛФУНУНИ

ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИЛМГОҲИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ДЕҲҚОНЧИЛИК ДОРИЛФУНУНИГА АЙЛАНТИРИЛДИ

— Деҳқончилик дорилфунуни — бу қишлоқ хўжалик зонал ўқув-методик маркази бўлиб, у фан, маориф ва маданиятнинг ўзаро боғлиқ ҳолда ривожланишини таъминлайдиган янги турдаги давлат олий ўқув юртидир, — деб таъкидлади ЎзТАГ мухбири билан суҳбатда деҳқончилик дорилфунунининг ректори Э. Т. Шайхов. — Дорилфунун турли даражадаги малакага эга бўлган мутахассислар тайёрлаш ва улар малакасини ошириш, айниқса иқтидорли ва истеъдодли ёшларни якка тартибда ўқитишни таъминлаш, ўқитишнинг янги технологияларини ўзлаштириш ва жорий этишни, минтақа қишлоқ хўжалиги олий ўқув юртларида ўқув-методик ҳамда илмий-тадқиқот ишларини ташкил қилишни такомиллаштиришни мувофиқлаштириб туриш ҳамда бу ишларда ёрдам бериш билан шуғулланади; маориф ва фан масалалари юзасидан ноширлик фаолияти олиб боради; мутахассислар ва илмий ходимлар ҳамда муаллимларни умумий тайёргарликдан ўтказиш ва қайта тайёрлаш билан боғлиқ халқаро фаолиятда, илмий тадқиқотларда ҳамда маданий алоқаларда иштирок этади.

Дорилфунун таркибида лицейлар, коллежлар, мутахассислар малакасини ошириш илмгоҳлари, олий ўқув юртлари, илмий-тадқиқот муассасалари, тажриба корхоналари, хўжалик ҳисобида ва давлат бюджетига таяниб ишловчи корхоналар ва бошқа бўлинмалар бўлиши мумкин.

Дорилфунун илмий кенгаши малака хусусиятларини ҳисобга олиб, режа ишлаб чиқади ва тасдиқлайди. Факультетлар кенгашининг олимлари шу режа асосида амалий ўқув режаларини ҳамда ўқув-методик ҳужжатларини ишлаб чиқишади ва тасдиқлашади.

Давлат деҳқончилик дорилфунуни мақоми — бу фақат олий ўқув юрти ҳуқуқлари, мустақиллиги ва вазифаларининг кенгайиши эмас. Бу аввало жамоа зиммасига янги, янада масъулиятлироқ вазифалар юкланишидир.

Бу вазифаларни бажариш қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришидаги фан-техника тараққиётини янада ривожлантиришга қўшилаётган ҳисса анча кўпайтирилишини, ўқув жараёнини фан ва ишлаб чиқариш билан анча чуқурроқ бирлаштириб ривожлантириш асосида мутахассислар ҳамда илмий-муаллим ходимларни тайёрлаш сифатини тубдан яхшилашга эришишни талаб қилади.

Қишлоқ хўжалик илмгоҳи Тошкент давлат деҳқончилик дорилфунунига айлантирилганлиги муносабати билан митинг бўлиб ўтди.

П. НИШОНОВ.
(ЎзТАГ).

Суратда: қишлоқ хўжалик илмгоҳи Тошкент давлат деҳқончилик дорилфунунига айлантирилганлиги муносабати билан бўлиб ўтган митингдан айрим лавҳалар.

Ф. ҚУРБОНБОЕВ ва МИЛЕНЬКИЙ олган суратлар (ЎзТАГ).

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президентининг

ФАРМОНИ

ЎРТОҚ Ш. И. КАРИМОВНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ВАЗИРИ ЭТИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўртоқ Шавкат Иброҳимович Каримов Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш вазири этиб тайинлансин.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1991 йил 16 апрель.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президентининг

ФАРМОНИ

ЎРТОҚ С. М. БАҲРОМОВНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ВАЗИРИ ВАЗИФАСИДАН ОЗОД ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА

Ўртоқ Саиджалол Маҳмудович Баҳромов бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш вазири вазифасидан озод қилинсин.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1991 йил 16 апрель.

М. С. Горбачевнинг Японияга расмий ташрифи

ТОКИО, 16 апрель. (ТАСС махсус мухбирлари). Бугун СССР Президенти М. С. Горбачев Хабаровскдан Токиодаги Ханэда аэропортига келди, унинг Японияга расмий ташрифи бошланди. Бу Совет олий раҳбарининг икки томонлама муносабатлар бутун тарихи давомида Японияга буюрган биринчи ташрифидир.

М. С. Горбачев билан Р. М. Горбачевани самолёт пиллапояси олдида Япония ташқи ишлар вазири Т. Накаяма, СССРнинг Япониядаги элчиси Л. А. Чижов ва Япониянинг СССРдаги элчиси С. Эдамура кутиб олдилар. Совет раҳбари шарафига тўплардан 21 марта ўқ узилиб, унга ҳурмат бажо келтирилди.

М. С. Горбачев 16 апрелдан 19 апрелгача Японияда бўлиш чоғида император Акихито билан учрашади, бош вазир Т. Кайфу билан бир неча марта музокаралар олиб боради. Икки мамлакат раҳбарлари икки томонлама муносабатларни, шу жумладан тинчлик шартномаси тузиш муаммосини, кенг миқёсдаги халқаро масалаларни, жумладан Шарқ-Ғарб муносабатлари, Яқин Шарқ ҳамда Осиё — Тинч океан минтақасидаги вазият билан боғлиқ масалаларни муҳокама қиладилар.

Ташриф якунларига кўра, икки томонлама муносабатларнинг амалда барча соҳаларида ўзаро алоқаларни ривожлантириш назарда тутилган қўшма ҳужжатларни қабул қилиш кутилмоқда.

Автомашиналар карвони СССР Президентининг расмий қароргоҳи — Акасака саройи жойлашган Токио марказига йўл олади. У ерда М. С. Горбачевни расмий кутиб олиш маросими давом эттирилади.

* * *

ТОКИО, 16 апрель. (ТАСС махсус мухбирлари). Бугун СССР Президентининг расмий қароргоҳи — Токио марказидаги Акасака саройида М. С. Горбачев Япония императори билан учрашди.

Император Акихито ва рафиқаси Митико М. С. Горбачев ва Р. М. Горбачева билан саломлашганларидан сўнг сарой айвонидан жой оладилар. Фанфаралар янграйди, Совет Иттифоқи ва Япония мадҳиялари ижро этилади. Император ўз фарзандлари — валиаҳд шаҳзодани, император оиласининг бошқа аъзоларини шунингдек, бош вазир Т. Кайфуни таништиради.

СССР Президенти саф тортиб турган фахрий қоровул олдидан ўтади. Шундан сўнг М. С. Горбачев билан император Акихито машинага ўтириб, машиналар карвони ҳамроҳлигида император саройига йўл олдилар. У ерда давлат маросимлари ва олий даражадаги хорижий меҳмонларни кутиб олиш тадбирлари ўтказилади. У ерда СССР Президенти Япония императори билан суҳбатлашди.

СССР Олий Кенгашининг қарори

Беҳаё асарларни, зўравонлик ва шафқатсизликни тарғиб қилишнинг пайини қирқишга доир кечиктириб бўлмайдиган чора-тадбирлар тўғрисида

СССР Олий Кенгаши ҳар бир инсоннинг ижод эркинлиги, маданий ва маънавий эҳтиёжларини қондириш ажралмас ҳуқуқини тан олиб, беҳаёликни, зўравонлик ва шафқатсизликни тарғиб қилувчи кино, видео, матбаа нашрлари ва бошқа маҳсулотлар тарқалганлиги, бир қанча телевизион кўрсатувлар, спектакллар, бўш вақтни ўтказиш марказлари программаларида одамларнинг қадр-қимматини, халқларнинг миллий ва диний туйғуларини таҳқирловчи, болалар ва ёшлар орасида ҳуқуқбузарликни содир этишга, руҳий хасталикка кўмаклашувчи саҳналарнинг кўрсатилиши муносабати билан ташвиш изҳор қилади ва **қарор қилади:**

1. СССР Вазирлар Маҳкамасига қуйидагилар топширилсин:

Бир ой муддат ичида спектаклларга, концерт-томоша программаларига, телевизион кўрсатувларга, босма нашрларга, кино, аудиовизуал ва бошқа маҳсулотларга баҳо бериш ва уларда беҳаёлик, зўравонлик ва шафқатсизлик белгилари бор ёки йўқлигини аниқлаш учун давлат эксперт комиссиясини тузиш ва унинг таркибига юқори малакали мутахассисларни киритиш;

Кино, видеофильмлар ва видеопрограммалар регистрини ташкил этиш, унинг зиммасига асарларга баҳо бериш ва рухсат этувчи гувоҳнома (сертификат) топшириш вазифасини юклаш;

Икки ой муддат ичида кино, аудиовизуал асарларни очиқ намойиш этиш тўғрисидаги низомни ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш, бунда бундай асарларни кўрсатиш ва прокатга бериш, чет эллардан сотиб олиш ва чет элга сотиш шартлари, видеотомоша корхоналари очиш ва уларни рўйхатга олиш, мазкур маҳсулотларни прокатга чиқариш учун рухсатнома (сертификат) олиш, видеотомоша корхоналарига (ташкилотларига) кириш учун ёшни чеклаб қўйиш тартиби ва бошқа масалалар кўзда тутилиши керак;

Ички ишлар идораларида ижтимоий ахлоқ соҳасида ҳуқуқбузарликнинг олдини олиш ва чек қўйиш махсус хизматини ташкил этиш; беҳаё мазмундаги маҳсулотлар, зўравонлик ва шафқатсизликни тарғиб қилувчи асарлар давлат чегараси орқали ўтишининг олдини олиш юзасидан қўшимча чоралар кўриш.

2. Белгилаб қўйилсинки, корхоналар, ташкилотлар ва фуқаролар эротика мазмунидаги маҳсулотларни халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижро этувчи идоралари томонидан махсус ажратилган жойлардагина сотишлари, тарқатишлари ёки реклама қилишлари мумкин.

3. Республикаларнинг олий кенгашларига:

Кино, видеофильмлар ва видеопрограммалар республика эксперт комиссиялари ва регистрларини таъсис этиш;

Эротик мазмундаги асарларни тайёрлаш, кўпайтириш, реклама қилиш ва сотишга балоғатга етмаганларни жалб қилиш имкониятини истисно қиладиган ёшни чеклашни белгилаш;

Эротик мазмундаги материалларни сотиш, тарқатиш ва реклама қилиш қоидаларини белгилаш;

Кино, аудиовизуал асарларни очиқ намойиш қилиш тўғрисидаги қоидаларни бузганлик учун маъмурий жавобгарликни белгилаш тавсия қилинсин.

4. СССР Олий Судига беҳаёликни тарғиб қилувчи буюмларни, шунингдек зўравонлик ва шафқатсизликни тарғиб қилувчи асарларни тайёрлаш, тарқатиш ва реклама қилиш ҳамда сотиш учун жавобгарликни кўзда тутувчи қонунларни қўллаш тажрибасини ўрганиб судларга тегишли изоҳномалар бериш таклиф қилинсин.

5. СССР Вазирлар Маҳкамасига ушбу қарорнинг биринчи банди қандай бажарилаётганлиги ҳақида 1991 йил 1 ноябргача СССР Олий Кенгашига ахборот бериш топширилсин.

6. СССР Олий Кенгашининг Маданият комитети ва СССР Олий Кенгашининг Қонунчилик ва ҳуқуқ-тартибот комитети ушбу қарорнинг бажарилишини назорат этишни таъминласин ҳамда у қандай бажарилаётганлиги ҳақида 1991 йилнинг охирида СССР Олий Кенгашига ахборот берсин.

СССР Олий Кенгашининг Раиси

А. ЛУКЬЯНОВ.

Москва, Кремль.
1991 йил 12 апрель.

БОШ КОНСУЛХОНАДА ЖУРНАЛИСТЛАР БИЛАН УЧРАШУВ

Афғонистон жумҳуриятининг Тошкентдаги бош консулхонасида Ўзбекистон оммавий ахборот воситаларининг ходимлари билан учрашув бўлди. Учрашувни Афғонистон ташқи ишлар вазирлигининг вакили Х. Эводий бошқарди.

Учрашувда бундан уч йил аввал Женевада Афғонистон теварагидаги вазиятни сиёсий йўл билан бартараф этиш тўғрисида битим имзоланганлиги таъкидланди. Бироқ бу битимни Покистон томони мунтазам бузмоқда. Хост шаҳрининг босиб олинганлиги бунинг далилидир.

Учрашувда Ўзбекистон ССР Ташқи ишлар вазирлигининг масъул ходимлари қатнашдилар. (ЎзТАГ).

БУНЁДКОРЛИК ВА ҲАМКОРЛИК УФҚЛАРИ

ХАБАРОВСК, 15 апрель. (ТАСС махсус мухбирлари **В. Безбрежний, Ю. Витришчак, А. Рудак**). СССР Президенти М. С. Горбачев расмий ташриф билан Японияга кетаётиб бугун бу ерда тўхтади. Хабаровскда бўлиш Улуғ Ватан урушида ғалаба учун ўз ҳаётини қурбон қилган хабаровскликлар жасоратини абадийлаштирган ёдгорликни зиёрат қилишдан бошланди.

Жанговар шон-шуҳрат хотира девори ярим доира шаклида мангу оловни гўё қанотлари билан тўсиб тургандек авайлаб қуршаб олган. Деворнинг қизил гранитдан ясалган байроқ билан безатилган қора қисмида 20 мингдан ортиқ ҳалок бўлган қаҳрамоннинг номи ёзилган.

Президент мангу олов ёнига гулчамбар қўйди.

Бу жойда (мамлакатимизда бундай жойлар жуда кўп) ҳалок бўлганлар учун қайғу, улар Ватанимизни кўкракларини қалқон қилиб тўсганликлари учун миннатдорчилик туйғулари билан бир пайтда беихтиёр равишда жуда қийинчиликлар билан қўлга киритилган тинчликни асрашга, кўз қорачиғидек асрашга ва мустаҳкамлашга даъват этувчи яна бир туйғу пайдо бўлади.

Шаҳар марказида В. И. Ленин ҳайкали пойига Президент қўйган гуллар алвон тусда кўриниб турибди.

М. С. Горбачев Хабаровскдаги собиқ Квантун армиясининг бу ерда вафот этган ҳарбий асирлари дафн этилган япон қабристонига гуллар қўйганлиги алоҳида белги бўлса керак.

Янги тафаккурнинг қудратли янги тўлқини қарама-қаршиликни тобора кўпроқ супуриб ташлаб, ҳамкорлик учун жой очиб бераётганлигига ҳаммамиз гувоҳ бўлиб турибмиз, яъни янги тафаккур тўлқини тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш учун йўл очмоқда. Ҳар икки томон ана шу олижаноб мақсад сари интилмоқда.

Бу дунёдаги биз ҳаммамиз одамлар эканлигимизни, одамлигимизча қолишимиз лозимлигини шу қабристонда яна бир бор эслайсан ва ишонч ҳосил қиласан, деди Михаил Сергеевич.

Сталин қатағонлари қурбонлари хотирасига ўрнатилган тошга ҳам гуллар қўйилди.

Ҳамиша бўлгани каби, Президент мамлакат бўйлаб қаерга сафар қилмасин, вақтининг анча қисмини сўзсиз равишда одамлар билан норасмий учрашувга бағишлайди. Хабаровскда ҳам М. С. Горбачев хотира жойларида тўпланган кишилар билан суҳбатлашди, кўчаларда ва майдонларда шаҳарликлар билан гаплашди.

М. С. Горбачевнинг суҳбатдошлари орасида «СССР — Япония» жамияти Хабаровск бўлимининг фаоллари ҳам бор эди. Улар халқ дипломатлари деб аташаётган кишилардир. Улар ўз имкониятлари даражасида, ишдан бўш вақтларида қўшни мамлакатдаги худди шундай жамият аъзолари бўлган шериклари билан биргаликда Совет ва Япон халқлари ўртасидаги ҳар томонлама алоқаларни ривожлантиришга ва мустаҳкамлашга, бир-бирларининг ҳаёти ва маданияти билан ўзаро танишишга кўмаклашмоқдалар, хуллас, ҳамжиҳатликка ҳисса қўшмоқдалар.

Хабаровскнинг Япония билан алоқалари кўп тармоқлидир. Фақат битта мисол келтириб ўтамиз. Япониядаги биродарлашган шаҳар Ниигатага бориб келган хабаровскликлар у ердаги аэропортда рус тилида ёзилган «Ниигата—Хабаровск ўртасида қатнов кўпайганлиги билан табриклаймиз!» деган плакат пайдо бўлганлигини айтишди. Сўнгги беш йил ичида мана шу ҳаво йўлида авиацияда йўловчиларни ташиш ҳажми тўрт баравар кўпайди. Йўловчилар асосан ҳар икки томондаги ишбилармон кишилардир. Яхши қўшничиликни кўрсатувчи яна бир мисол: Хабаровскда Япония фирмаларининг 14 та ваколатхонаси ишлаб турибди. Улар орасида «Мицуи», «Марубени», «Мицубиси» каби жаҳонга машҳур фирмалар бор...

Хуллас, хабаровскликлар Совет—Япон муносабатларининг мустаҳкамлигидан жуда манфаатдор. Улар Михаил Сергеевичга бўлажак ташрифда чин қалбдан муваффақият тиладилар.

М. С. Горбачевнинг ўлка совет, хўжалик идораларининг раҳбарлари, корхоналарнинг директорлари, жамоат ташкилотларининг намояндалари билан учрашуви вақтида Хабаровск ўлкаси, умуман совет Узоқ Шарқи турмушининг, иқтисодиётини ривожлантиришнинг энг долзарб муаммолари тўғрисидаги суҳбат бошқача даражада давом эттирилди.

Барча нотиқлар Узоқ Шарқ иқтисодий райони, Бурятия АССР ва Чита вилояти ишлаб чиқарувчи кучларини комплекс ривожлантиришнинг ўз вақтида қабул этилган ва 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган узоқ муддатли давлат дастурини амалга ошириш тўхтатиб қўйилганлиги хусусида бирон-бир тарзда ташвишланиб гапирдилар. Бу дастур ана шундай маъноли ном билан аталган эди. Унинг мазмуни ҳам кенг қамровли ва умидбахш эди. Дастлабки йилларда —1986—1988 йилларда дастурнинг амалга оширилиши туфайли самарага эришилган эди. Аммо дастур бир шароитда тасдиқланган бўлса, ҳозир мутлақо бошқача шароит вужудга келди. 1989 йилнинг иккинчи ярмидан бошлаб бу дастур амалда йўққа чиқди.

Залда янграган гаплар бутун мамлакатга хос бўлган вазиятни ифодалар эди. Қисқа қилиб айтганда, гапнинг моҳияти қуйидагича бўлди: эски режали тақсимлаш тизими барбод бўлмоқда, янги бозор тизими эса ҳали чинакамига барпо этилгани йўқ. Бу— таниш манзара. Издан чиққан иқтисодий воситалар шароитидаги ишларнинг аҳволини таҳлил этган кўп кишилар ўтиш даврида буйруқбозлик усулларига қайтиш истагини билдирдилар, учрашувда шу ҳақда кўп марталаб гапирилди. Ҳа, бу—чекиниш бўлади, аммо корхоналар, бозорнинг асосий субъектлари бевосита алоқа ўрнатиб олгунча шундай вақтинчалик чекиниш тактик нуқтаи назардан тўғри бўлади, деган фикр айтилди.

Учрашувда М. С. Горбачев нутқ сўзлади.

Шу куни СССР Президенти Узоқ Шарқ ҳарбий округининг қўмондонлиги билан учрашди.

Самарқанддаги «Меҳнат» тикувчилик бирлашмасининг Кимё Раҳимова бошчилик қилаётган 6-тикувчилик цехида бозор иқтисодиёти шароитида сифатли маҳсулотлар тайёрлаш бош мезонга айланмоқда. Тикувчилар маҳсулот турларини кўпайтиришга ҳам алоҳида эътибор беришяпти.

Ҳозир бу ерда хотин-қизлар костюм-юбкалари, кўрпа-тўшаклар учун чойшаблар ва бошқа харидорбоп буюмлар тикилиб, истеъмолчиларга жўнатилмоқда.

Айни пайтда цех жамоаси зиммадаги ойлик режаларни мунтазам уддалаб келяпти. Жумладан, март ойи плани ҳам 150 фоизга ошириб бажарилди.

СУРАТДА: цехнинг илғор тикувчиси Мавжуда Султонова.

Ғ. АЛИЕВ олган сурат.

● Халқнинг манфаати—ҳамма нарсадан улуғ

ХАРИДОР НЕГА РАНЖИМОҚДА?

«Совет Ўзбекистони» рейди

Ҳамма соҳада бўлгани каби савдо ходимларининг ҳам ишбилармонлари, тадбиркорлари бор. Улар харидорлар асаби таранг тортилганини тўғри тушуниб, тақчилликка барҳам бериш имкониятини қидиришяпти. Бундай пайтларда сотувчига фақат раҳматлар айтгингиз келади. Қарши шаҳар озиқ-овқат савдосига қарашли «Ширин» магазинига кирар экансиз, тартиб билан баҳоси ёзиб қўйилган маҳсулотларга кўзингиз тушади. Саранжом-саришталик, ҳар бир нарса ўз ўрнида. Дўкон мудири Шавкат Раҳимов ва бошқа сотувчилар ширинсуханлик билан тез ва чаққон хизмат қилиб, пештахта олдида кишиларнинг навбат кутиб қолишларига йўл қўймаяптилар.

Лекин ҳамма жойда ҳам аҳвол шундай эмас. Эски бозордаги 12-дўконда пештахталардан қут-барака кетган. Ҳатто, дўкон шундай камбағаллашганки, талонда кўрсатилган тухум, макарон маҳсулотлари, кир совун ҳам топиб берилаётгани йўқ. Пештахтадаги озиқ-овқат маҳсулотларининг нархи ҳам ёзиб қўйилмаган. «Пахтакор» магазини харидорлар билан гавжум. Сотувчи З. Ҳасанов билан харидорлар ўртасида баҳс борарди. У «қатиқ билан минерал сувнинг идишини келтирсангизгина маҳсулот бераман», деб оёғини тираб туриб олганди. Ахир идиш талаб қилиш харидорларга яна бир ноқулайлик эмасми?

Умуман олганда нарх-наво кўтарилиши ҳақидаги гап-сўзлардан кейин айрим савдо ходимлари енг учида иш қилишга киришиб кетдилар. Яшириб сотиш ва камёб молларни пештахта остидан пуллаш авж олди. Қарши марказий универмагининг «Пахтакор» микрорайонидаги филиали иш пайтида ҳам ёпиқ. Негалигини суриштирдик. Эрталаб магазинга келтирилган бекасам материалини сотувчилар тўпи билан пинҳона пуллаб юборишибди. Бундан харидорлар жуда норози.

— Бунисику ҳали ҳолва, — деди ҳамроҳларимиздан бири, — улар ҳатто жиноятга ҳам қўл уришяпти.

Дарҳақиқат, магазиндаги давлат мулкини шахсий мулкка айлантираётганлар озми? Вилоят ва район ички ишлар бўлими БХСС ходимлари билан ҳамкорликда ўтказилган рейдда область матлубот жамияти ва савдо бошқармаси ихтиёридаги қатор магазинларда тартибсизликка йўл қўйилаётганлиги аниқланди.

Ғузор район матлубот жамиятига қарашли савдо марказининг газмоллар бўлими сотувчиси Н. Янгиеванинг уйидан 161300 сўмлик савдо пули ва 77 минг сўмлик хон атлас чиқди. Уйига камёб молларни олиб кетиб, енг ичида пуллаш албатта ўз-ўзидан содир бўлмайди. Бунинг бошқа сири бор. Шу бўлим сотувчиси Г. Махановaнинг уйидан ҳам 4 минг 88 сўмлик хон атлас, сатин, бекасам сингари газмоллар ва 15 минг сўмлик савдо пули чиқди.

Келтирилган камёб молларни уйига олиб бориб пуллаш афтидан савдо маркази ходимлари учун одатга айланганга ўхшайди. Савдо марказининг тайёр кийим-кечаклар бўлими сотувчиси Н. Қобилов Германияда ишлаб чиқарилган 192 та эркаклар шими, 198 та хотин-қизлар халатини яшириб қўйганлиги маълум бўлди. Ундан 55 минг сўм савдо пули ҳам санаб олинди. Ахир бу ўз-ўзидан магазинда тақчилликни, харидорларнинг ҳақли норозилигини келтириб чиқармайдими?

Вилоят ижроия комитетининг қатор саноат ва озиқ-овқат молларини вилоятдан ташқарига олиб чиқишни чеклаш тўғрисидаги ўтган йили ёзда қабул қилган қароридан сўнг ишлар бироз тартибга келтирилгандай, чайқовчилик йўлига ғов қўйилгандай бўлганди. Афсуски, нарх-наво ошган шу кунларда аҳвол яна эски изига тушиб олганга ўхшайди. Савдо ходимлари ўртасида торт-торт бошланди. Рейд бригадаси Баҳористон районида бўлганида Қ. Ҳамроев бошқарувидаги ЗИЛ—130 маркали 76—62 КФЛ номерли автомашинада 150 қоп, яъни 7,5 тонна биринчи нав унни Олот районидаги «Оқолтин» жамоа хўжалигида яшовчи К. Ҳожиев деган кимса ҳеч қандай ҳужжатсиз олиб кетаётганда ушланди. К. Ҳожиев билан суҳбатлашганимизда у 150 қоп уннинг 100 қопини Муборак район матлубот жамияти экспедитори Р. Давроновдан 1,5 минг сўмга, 50 қопини эса Муборак шаҳар ижара дўкони мудираси Г. Ҳамроевадан 750 сўмга сотиб олганлигини тан олди. Ун тақчиллиги сезилиб турган бир шароитда чайқовчиликка ружў қўйган сотувчилар ҳар қопидан қарийб 2 сўмдан уриб қолиб, катта фойда олганликлари ҳақида энди қонун олдида жавоб бермоқлари керак.

Шунингдек Х. Омонгелдиев, Д. Қораевлар ҳам 7,5 тонна унни Туркманистон ССРнинг Хўжанбоз районига олиб кетишаётганда қўлга тушишди. Улар бу унни Қарши шаҳар магазинларидан устама ҳақ тўлаш эвазига сотиб олганликларини айтдилар.

Баъзи магазинларда сунъий тарзда тақчилликка йўл қўяётган савдо ходимлари ҳам учраяпти. Косон район ички ишлар бўлими, давлат хавфсизлик органи ва халқ назорати ходимлари билан биргаликда 7-ишчилар таъминотига қарашли Муҳаббат Бўтаева мудирлик қилаётган магазинда текширув ўтказилганда 1874 сўмлик 470 дона «Родопи», 850 дона «Стюардесса», 380 дона «Ту—134» сигаретлари ва 260 шиша Самарқанд минерал суви яшириб қўйилганлиги аниқланди. Шу магазин ишчиси Баҳром Ҳусаинов уйида ҳар бири 70 килограммли 60 қоп олий навли гуручни, 283 банка мол гўшти консервасини яшириб қўйганига нима дейсиз? Хўш, нарх-навонинг ошганлиги кимга фойда-ю кимга зарар келтиряпти? Бундан Б. Ҳусаинов сингари ўз нафсини ўйлаётган кимсалар фойдаланиб қолишга ҳаракат қилаётганликлари текширишда маълум бўлди.

ОБХСС ходимлари Шаҳрисабз район матлубот жамиятига қарашли 49-аралаш моллар магазини сотувчиси Д. Саидова, Қарши шаҳар озиқ-овқат савдосига қарашли 11-магазин сотувчиси Р. Ҳайдароваларни ҳам пештахта остидан савдо қилаётганда, нарх устига нарх қўйиб сотаётганда қўлга туширдилар. 11-магазин мудири Ж. Шамсиддинов 1172 сўмлик камёб молларни яшириб қўйганлиги аниқланиб, акт тузилди.

Бозор иқтисодиётига ўтилаётган ҳамда янги нарх-наволар белгиланган бир пайтда савдо ташкилотларида рўй бераётган бундай нуқсонлар харидорларни қаттиқ ранжитяпти.

М. КАРОМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири,

М. ХОНОВ,
Қашқадарё вилояти ички ишлар бошқармаси БХСС бўлими бошлиғининг ўринбосари.

● Чўпоннинг долзарб палласи

ҚЎЗИ БАҲОРДА САНАЛАДИ

Жумҳуриятимиз яйловларида баҳор сеп ёйди. Чўпоннинг кўпдан бери орзиқиб кутган дамлари бошланди. Бундай пайтда чўпон-чўлиқнинг иши бошидан ошиб ётибди. Айни қўзи саналадиган пайтлар давом этмоқда.

Бу мавсумга жумҳуриятимиз қўйчивонлари қандай тайёргарлик билан келдилар? Умуман олганда, ёмон эмас. Қишлов барча хўжаликларда кўнгилдагидек ўтказилди. Озуқа билан таъминлаш ҳам ёмон бўлмади. Аслини олганда кейинги йилларда қоракўлчиликни ривожлантиришга аҳамият кучайди. Жумҳуриятимиздаги қўйларнинг 90 фоизи йирик қоракўлчилик давлат хўжаликларига берилди. Унинг аҳамияти ҳисобга олиниб, жумҳурият «Қоракўл» ишлаб чиқариш бирлашмаси қайтадан тикланди. Янги ташкилотнинг асосий вазифаси қоракўлчилик хўжаликларида наслчилик ишларини тартибга солиш, илғор фан ютуқларини ҳаётга татбиқ этиш, яйловлардан самарали ва унумли фойдаланиш, хўжаликларда қурилиш ишларини йўлга қўйиш ва маданий-маиший объектларни барпо этиш, иқтисодиётни кўтаришдан иборат.

Ўтган йили бу борада муайян ишлар қилинди. Жумҳуриятимиз бўйича 1990 йили ҳар юз бош совлиқдан 99 тадан қўзи олинди, ёки режадагидан уч бош қўзи кўпроқ бўлди. Ўстириш учун 2 миллион 66 минг қўзи қолдирилди. Бу пландагидан 130,5 минг бош зиёдроқдир. Айниқса, урғочи қўзиларни ўстиришга катта эътибор берилди. Умуман, бир миллион 195,4 минг бош урғочи қўзи ўстиришга қолдирилди.

Сўнгги йилларда наслчилик ишларининг бирмунча яхши йўлга қўйилганлиги туфайли давлатга топширилаётган қоракўл терининг сифати анча яхшиланди. Масалан, ўтган йили 1989 йилга нисбатан майда қоракўл тери топшириш 3,1 фоизга, нуқсли тери топшириш 2,2 фоизга, дурагай терилар топшириш бир фоизга камайди. Натижада топширилган териларнинг 76,1 фоизи биринчи навга қабул қилинди. Ўртача ҳар бир қоракўл тери нархи 32 сўм 58 тийин бўлди.

Кейинги пайтда моҳир чўпонлар сафи кенгайиб бормоқда. Бухоро вилоятидаги «Томди» наслчилик заводидан Абди Абдураҳмонов, «Маданият» совхозидан Турон Қистовбоев, «Шофиркон» наслчилик совхозидан Нортой Бердиев, Қашқадарё вилоятидаги Карл Маркс номли совхоздан Қобил Алқаровлар Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвонига сазовор бўлишди. Бухоро вилоятидаги Ленин номли совхоздан Тўла Қорабеков, «Мингбулоқ» совхозидан Айтбой Турдимуротов СССР Давлат мукофотини олишди. Ўтган йили улар мусобақанинг чинакам сардори бўлишди.

Бироқ эришилган ютуқлар билан бирга бирмунча камчиликлар ҳам рўй берди. Айрим вилоятлар, хўжаликлар урғочи қўзиларни ўстиришга қолдиришга кам эътибор беришди. Масалан, Қорақалпоғистонда 29 фоиз, Бухорода 36, Самарқанд ва Сурхондарёда 39 фоиз урғочи қўзи ўстиришга қолдирилди. Қорақалпоғистондаги «Жонбосқалъа», «Буканмерей» совхозларида атиги 24-26 фоиз, Бухоро вилоятидаги «Мингбулоқ», «Авангард», «Қизилравот», Шеробод районидаги «Коммунизм» совхозларида 29 фоиз урғочи қўзи қолдирилгани ачинарли ҳолдир. Ваҳолонки, зоотехника қоидаларига биноан қўзиларнинг 40—42 фоизи урғочи бўлиши маълум ва улар ўстиришга қолдирилиши зарур эди.

Қоракўл териларини давлатга топширишда ҳам бирмунча камчиликларга йўл қўйилди. Бундан каттагина иқтисодий зарар кўрган хўжаликлар ҳам бор. Қўзиларни тери учун сўйишда Қорақалпоғистон республикасидаги «Устюрт», «Жанадарё», «Қорақалпоғистон АССР 40 йиллиги» совхозларида 20—24 фоиз, Жиззах, Қашқадарё ва Самарқанд вилоятлари хўжаликларида 17 фоизгача нуқсонли терилар давлатга топширилди.

Умуман, қоракўлчиликни ривожлантиришда ҳали ҳал бўлмаётган ва ечимини кутаётган масалалар талайгина. Энг муҳими, инсон омилига эътибор берилмаяпти. Ижтимоий ва маданий соҳаларни ривожлантиришда қолоқликка йўл қўйиляпти. Шу сабабли тармоқни ривожлантиришнинг суръати паст. Йилдан-йилга жун етиштириш планлари бажарилмай қолмоқда. Отарларда совлиқлар салмоғи кам. Наслчилик ишлари етарли эмас.

Яйловларда суғориш ишларини яхшилаш зарур. Ҳолбуки, кейинги пайтда яйловларда қурғоқчилик юз бермоқда. Бу фақат табиатнинг инжиқлиги туфайли юзага келаётгани йўқ. Яйловлардан хўжасизларча фойдаланиш, табиатга шафқатсизларча муносабатда бўлиш қурғоқчиликнинг юзага келишига сабаб бўлмоқда. Яйловларда геология-қидирув ишларини бирмунча чеклаш зарур. Ҳолбуки геологлар чўлларда кон қидириб, яйловларни ишдан чиқармоқдалар. Оқибатда саҳро гуллари — саксовуллар қуриб бораётир. Айниқса, Қизилқумда яйловларга нисбатан шафқатсизлик қилинмоқда. Геологлар чўлнинг ҳар ер, ҳар ерида қудуқлар қазиб, бу қудуқларга кўплаб кислота юбормоқдалар. Кислота теккан жойда эса гиёҳ унмаяпти. Қолаверса, ана шу заҳарли модда қудуқларга бориб, қўйларни заҳарламоқда. Шунинг учун ҳам қидирув ишларини чеклаш пайти келди.

Яйловлар ҳолатини ишдан чиқараётган, уни ўлик саҳрога айлантириб қўяётган геология-қидирув партиялари, экспедициялари, кон бошқармалари табиатга, атроф-муҳитга етказилган моддий ва маънавий зарар учун марҳамат қилиб, чорвадор хўжаликлар кассасига товон тўлаб қўйишлари керак. Ана шунда чўпонлар турмуши ҳам бирмунча яхшиланарди.

Қоракўлчилик хўжаликларига юқоридан режа белгиланаётгани ҳам ишнинг белига тепмоқда. Авваллари хўжаликлар давлатга ҳар бир қўй ҳисобига 7 килограммдан гўшт топширишарди. Энди эса юқоридан ҳар бир қўй ҳисобига 14—15 килограмм қилиб режа белгиланаётир. Оқибатда чорвадорлар режани бажараман, деб туёқ сонини камайтириб юбормоқдалар.

Бу йил жумҳуриятимиз бўйича 5530 отарда қўйлар қўзилайди. Умуман, 3 миллион 40 минг совлиқ қўзилаши керак. Ҳозирча Андижон, Фарғона ва Наманган вилоятларида қўйларни қўзилатиш якунлангани ҳақида хушхабарлар келиб турибди. Сурхондарё, Қашқадарё, Самарқанд вилоятлари ва Қорақалпоғистон республикаси хўжаликларида ҳам бу мавсум авжига чиқди. Демак қўзилатиш мавсуми оммавий тус олди. Бу мавсум чўпону, чўлиқлар меҳнатига якун ясайди.

Ҳозир жумҳуриятимиз чўпон-чўлиқлари учун айни долзарб палла давом этмоқда. Кўпгина қоракўлчилик хўжаликларида бу мавсум муваффақиятли якунланди. Масалан Ғиждувон районидаги «Кўкча» давлат наслчилик заводи чўпонлари ҳар юз бош совлиқдан режадаги 97 ўрнига 112 тадан зиёд қўзи олиб Бухоро вилоятида биринчи бўлиб бу ишни якунлашди. «Конимех», «Шофиркон», «Маликчўл», «Партия XXV съезди» совхозларида ҳам тўл мавсуми барвақт тугалланди.

Фориш районидаги «Қизилқум» давлат хўжалигида эса 17 мингдан зиёд қўзи ўстиришга қолдирилди. Давлатга 13 минг донадан ортиқ қоракўл тери сотилди. Бундай хушхабарлар оқимини давом эттириш мумкин.

Умуман жумҳуриятимиз бўйича қарийб 3 минг отарда қўйлар қўзилаб бўлди. Яъни 2 миллион бошдан зиёд совлиқлардан соғлом қўзилар олинди. Ҳадемай бу мавсум ҳамма жойда кўнгилдагидек якунланиши кутилмоқда.

Шу йилнинг 1 январидан топшириладиган қоракўл тери, жун, гўштнинг харид нархи оширилди. Эндиликда сифатли маҳсулот топширган хўжаликлар ҳар бир тери учун 100—120 сўмдан ҳақ олишмоқда. Бундан буён кўп, сифатли тери топширганларнинг даромади ҳам шунга яраша бўлади.

Маълумки, қўйчиликни ривожлантиришдаги энг муҳим тадбир — соғлом ва бақувват урғочи қўзиларни ўстиришга қолдиришдир. Шу боис ҳар бир совлиқ ҳисобига биттадан қўзи қолдириш шарт.

Жумҳуриятимизнинг қадрли чорвадорлари, чўпон-чўлиқларию мутахассислари! Бу йилги баҳор серёмғир келди. Демак, қир-адирларда, чўлу биёбонларда, хуллас яйловларда ўт-ўлан сероб бўлади. Бу чорва йили дегани. Бинобарин ҳар гал қўй йили мана шундай серўт бўлади. Эндиликда табиат берган ана шу инъом-эҳсондан самарали фойдаланиш вақти келди. Қўй йилини маъмурчилик, тўкинчилик йилига айлантирайлик! Отарларингиз қўй-қўзига тўлсин! Дастурхонингиз тўкин бўлсин! Қолаверса, сизнинг завқ-шавқли меҳнатингиздан бутун ўзбек халқи баҳра олсин!

Ш. МИРҲАБИБОВ,
деҳқончилик саноати бўлими мухбири.

«Оқлов» рукнида «Ёруғ юзли ўзбегим» умумий сарлавҳаси билан берилган туркум публицистик мақолалар мавзуи кенг қамровлидир. Қайта қуриш жараёнида юзага келган моддий қийинчиликлар ўтар, тақчиллик чекинар, лекин ҳаммасидан адолат қаҳатчилиги ёмон: у мамлакатни хароб қилади, дилни вайрон, эзгуликни яксон этади. Яқин ўтмишда Ўзбекистонда ҳукм сурган кадрлар сиёсати ана шундай хулосага сабаб бўлгани маълум. «Ёруғ юзли ўзбегим» сарлавҳали туркум мақолаларнинг дастлабки интиҳоси бугун чоп этилар экан, рўзнома таҳрир ҳайъати баҳс ва мунозарани ҳурматли муштарий давом эттиради, деб умид билдириб қолади.

КАДРЛАР СИЁСАТИ МАСАЛАЛАРИ КОМПАРТИЯ УЧУН ПРИНЦИПИАЛ МАСАЛАЛАР БЎЛИБ ҚОЛАДИ..

(Ўзбекистон Коммунистик партиясининг Ўзкомпартия XXII съездида қабул қилинган Ҳаракат дастуридан).

ЁРУҒ ЮЗЛИ ЎЗБЕГИМ!

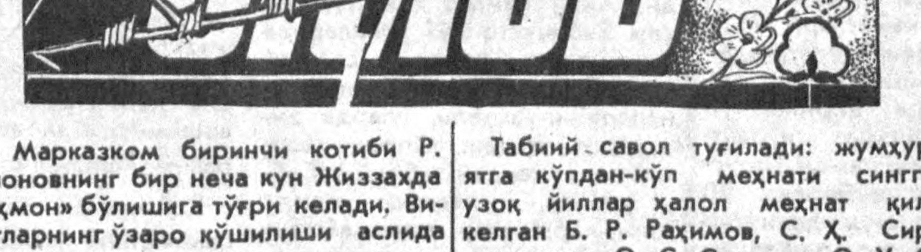

АДОЛАТ ВА ЖАҲОЛАТ

ҚАЙТА ҚУРИШ. Демократия. Ошкоралик... Бу сўзлар кейинги йилларда тилимизда тез-тез такрорланадиган бўлиб қолди. Улар амалда қандай «мева»лар бера олди? Биз ҳамма жойда адолат ва яхшилик, ҳолислик ва ҳалоллик, ҳақиқат ва имон хосилидан кўнгилдагидек хирмон кўтардик дея оламизми? Ҳаёт қонуни шундайки, нима экилса шу ўрилади. Қайта қуриш ҳам бундан мустасно эмас.

Қайта қуришнинг дастлабки босқичида ҳаётбахш шабада эсгандек бўлди. Турғунлик йилларининг лоқайдлик ва карахтлик иллатлари чекиниб, турмуш ҳодисаларига теранроқ қараш, фаол муносабат ҳаракатга келди. Янгиликка интилиш ва яратиш иштиёқи қулоч ёза бошлади. Бироқ кўп ўтмай ҳамма соҳада қайта қуриш назарияси мустаҳкам пойдеворга эга бўлмаганлиги ҳар қадамда панд бера бошлади. Бепоён мамлакатнинг серқирра ҳаётида «қайта қуриш», «демократия», «ошкоралик» ниқоби остида бошбошдоқлик куртак чиқарди. Айрим ўринларда баъзи гуруҳлар ва тор қобиқдаги шахсларнинг манфаатинигина ўзида мужассамлаштирган фикрлар «катта сиёсат»га айлантирилиб талқин қилина бошланди. Мамлакат раҳбарияти томонидан йўл қўйилган янглишишлар, хатолар ҳам устига-устак бўлди: демократия ва ошкоралик ҳуқуқлари ўзибилармонлик, бебошлик ва масъулиятсизлик қобиғига ўрала бошлади. Бунинг оқибатида мамлакатнинг кўпгина жойларида, бутун бир музофотларда тартиб ва интизом барбод бўлди, иқтисодий алоқалар издан чиқди, жиноятчилик кескин равишда ўсди. Табиийки, бу ҳодисалар аҳолининг турмуш даражасига салбий таъсир этмай қололмасди.

Ўзбекистон бошига ҳам мураккаб кунлар тушди. Мамлакат тақдирига хос иқтисодий, ижтимоий талофат бизнинг жумҳуриятни ҳам четлаб ўтгани йўқ. Чунки бир-бирига боғланиб, чатишиб кетган жумҳуриятлардан иборат мамлакатда шундай бўлиши табиийдир. Бироқ мавжуд мушкулликларга қарамай жумҳуриятда сўнгги бир-икки йил ичида бурилиш йўлига ўтилди. Жумҳуриятда қайта қуриш руҳи ҳар жабҳада ҳукмдорлик қила бошлади. Ўзбекистон иқтисодий ва сиёсий мустақиллик йўлидан дадил қадам ташлай бошлади. Буни инкор қилиб бўладими? Ўзбекистон коммунистларининг Ўзбекистон Компартиясининг XXII съездида қабул қилинган Ҳаракат дастури, Компартия тарихда биринчи бор ўз Уставига эга бўлиши, жумҳурият Олий Кенгаши томонидан қабул қилинган бир қатор ҳаётбахш қонунлар, шу жумладан жумҳурият Президентини сайлаш тартиби ва Мустақиллик Декларациясини эълон этиш, ўзбек тилига давлат мақомининг берилиши, халқ манфаатига қаратилган қатор Президент Фармонлари, миллий қадриятларимизнинг тикланиши бунинг тасдиғи эмасми?

Бу тадбирлар қайта қуриш руҳи билан бевосита чамбарчас боғлиқдир. Айни пайтда буларнинг ҳаммаси жумҳурият энди сўзда эмас, амалда қайта қуриш йўлига чиқиб олганини кўрсатади. Чунки, қайта қуриш — митинг ва иш ташлаш, сафсатабозлик эмас, албатта. Миллатлараро низолар келтириб чиқариш, одамларни одамларга қайраш, иноқлик ва тотувликнинг илдизига болта уришнинг қайта қуришга алоқаси йўқ. Демократия ва ошкоралик — қонунларни рад этиш, тартиб ва қоидаларни менсимаслик, деб талқин қилувчилар хато қилади. Қонунлар муқаддаслигини сақлаш, умуминсоний қадриятларни тиклаш, инсонлар ўртасидаги аҳилликни қадрлаш, миллатлараро дўстликка интилиш ва шу асосда халқнинг моддий ва маънавий ҳаётини юксалтириш, бозор иқтисодиёти шароитида фаровонликни таъминлаш — қайта қуришнинг бугунги босқичидаги асосий вазифалардир.

ЖУМҲУРИЯТ раҳбарияти бугун ана шундай йўлдан бормоқда. Шуниси эътиборга лойиқки, кенг халқ оммаси унинг фаол ҳаракатини астойдил қўллаб-қувватламоқда. Йиллар давомида тўпланиб қолган муаммоларни ечиш, бозор иқтисодиётига ўтиш муносабати билан пайдо бўлган кўпдан-кўп саволларга жавоб топиш, иқтисодий туб бурилиш даврида оғир аҳволда қолган халқни ижтимоий ҳимоялаш учун ички резервларни излаб топиш каби бир қатор жиддий ва мураккаб ишлар, оқилона тадбирлар Ўзбекистон Компартияси ва ҳукумати кўпқиррали фаолиятининг асосий йўналиши, бош йўли бўлиб қолди. Ана шундай мураккаб вазифалар қаторида жумҳуриятда ижтимоий адолатни қарор топтириш, турли даврларда йўл қўйиб келинган камситишларга узил-кесил барҳам бериш, ва ниҳоят, Ўзбекистоннинг юзини ёруғ қилиш борасида ҳам дадил қадамлар ташланди.

Маълумки, 30—50-йиллар жароҳатлари битмай туриб, Ўзбекистонда янги, бешафқат қатағон бошланди. Жумҳуриятга «покланиш» ниқоби остида «синалган кадр»лар ва «тергов десант»лари ташланди. Ҳеч муболағасиз айтиш мумкинки, жумҳуриятда маънавий ва жисмоний террор бошланди. «Пахта иши», «Ўзбек мафияси» каби узоқни мўлжалга олган айбномалар тўқилди ва бу хусусдаги афсоналар ошириб-тошириб «мақсадга мувофиқ» тарзда кўрсатила бошланди. Бу пайтда СССР Прокуратурасининг алоҳида муҳим ишлар бўйича терговчилари Гдлян, Любимов, Калиниченко, Королёв, Майданюк, Маврин ва бошқалар бош бўлган тергов гуруҳлари Ўзбекистонда иш бошлади. Улар орасида Иванов, Карташьян каби ўнлаб бешафқат терговчилар қиличини қайраб келди! СССР Бош прокуроридан тортиб Давлат хавфсизлик комитети генералигача оёғи Ўзбекистондан узилмас, улар ўзбеклар «қўшиб ёзганмийўқми»лигини аниқлаш, пахта майдонлари ва хирмонларини ўлчаш билан банд эди! Шу даврда, яъни 1984—89 йилларда «пахта иши» юзасидан 17 минг киши устидан тергов ишлари олиб борилди. Улардан 5 минг киши суд қилинди ва жазога тортилди. «Жазо отряди»нинг иштаҳаси, айниқса, 1988 йилга келиб чўққисига кўтарилди.

Бунинг бир қанча мудҳиш сабаблари бугунги адолат мезонида яққол кўзга ташланади: минг афсуски, бир гуруҳ маҳаллий итоаткорлар улар билан «қўлни-қўлга бериб» иш олиб борганлар. Қолаверса, аламзадалар фурсатдан фойдаланиб, ўзларининг эски гина-адоватларини эслаб, шахсан ўзларига ноқулай одамлардан қутулиш пайига тушганлар ва бу йўлда ҳар қандай имон-эътиқоддан кечишга тайёр турганлар. Аламзадаларнинг адоват найзаси нафақат жумҳурият миқёсида, баъзан вилоят, ноҳия, ҳатто узоқдаги хўжалик раҳбарларигача бехато бориб санчиларди. Айбдор деб топилган ҳар бир раҳбарга бирон-бир томони билан «яқинлиги» эҳтимол тутилган кишининг шўри қурирди, ўз-ўзидан унинг «думи»га айланиб қоларди. Бу жаҳолат кўпдан-кўп оддий меҳнаткашларни, софдил кишиларни ҳам ноҳақ азоб-уқубатларга маҳкум этди, қатор бегуноҳ одамларнинг бурнини қонатди. Афсуски, ҳар бир раҳбар билан жумҳурият миқёсида кўплаб одамлар бирга ишлаган, ўнлаб, юзлаб одамлар хизмат вазифаси жиҳатидан унинг топшириғини бажариши шарт бўлганлигини ҳам унутиб қўйгандек эдилар. «Туяни шамол учирса, эчкини осмонда кўр» деганларидек, ўрмонга ўт кетган, ҳўлу-қуруқ баравар ёнарди.

Шубҳасизки, бу «ёнғин»га тарих баҳо берар экан, жумҳуриятнинг ўша вақтдаги раҳбарлари зиммасига катта масъулият тушади. Ўзбекистон Компартиясининг XXII съездида Андижон вилояти уруш ва меҳнат ветеранлари кенгашининг раиси Т. Р. Каримова тўғри таъкидлаганидек, ўша йилларда жумҳуриятга раҳбарлик қилган кимсаларнинг юқорида қўл қовуштириб, ҳар қандай имо-ишорага «лаббай» деб туриши халққа қимматга тушди. Акс ҳолда, минглаб бегуноҳ кишиларнинг ноҳақ жабрланишини, тергов остоналарида сарсон-саргардон бўлиб, айбсиз айбдорлик аламини тортишини қандай изоҳлаш мумкин? Тасодифий йўллар билан жумҳурият тепасига чиқиб қолган «арбоб»ларнинг имон-эътиқоди бутун эмаслиги, жумҳурият қадр-қимматига, халқ тақдирига бефарқлиги, эртанги кун тугул оёғи остини ҳам кўра билмаслиги бунга сабаб бўлди. Улар бу билан ҳам кифояланишгани йўқ, аксинча, ўзларига ёқмаган қанчадан-қанча етук раҳбар кадрлар ва мутахассисларнинг, бегуноҳ кишиларнинг тақдирини мажруҳ этишгача бориб етдилар. Оқибатда ҳақиқий айбдорлар, жиноятчилар билан бир қаторда, кўп ҳолларда юқорида кимгадир «ёқмаган» ёки «ноқулай» бўлган талантли ва иқтидорли раҳбар шахслар тухмат балосига дучор қилинди. Маълумки, бугунги кунга келиб, жумҳурият зиммасига ортилган бир неча миллиард сўмдан иборат «қўшиб ёзиш» айбномаси нопок ниятли тергов органлари томонидан юз марталаб ошириб-тошириб кўрсатилгани энди аён. Президентимиз таклифи билан тузилган «Пахта иши» комиссияси сўнгги бир ярим йил мобайнида минглаб кишилар тақдирига боғлиқ ишларни ҳар томонлама кўриб чиқишга муваффақ бўлди. Оқланганлар икки минг кишига етди. 300 дан ортиқ киши КПСС сафига тикланди.

Биз «жиноятчилар»ни ёппасига оқлашни даъво қилаётганимиз йўқ. Бундай қарашдан йироқмиз. Бироқ, ҳалол киши ҳар қандай ҳолатда ҳам шубҳа остига қўйилмаслиги керак, гап ана шунда. «Ўрмонга ўт кетди!» деб аюҳаннос солиб, ҳўлу-қуруқни баравар ёқиш жаҳолат белгиси эканлигидан, ҳар қандай шароитда ҳам эпақасиз ҳовлиқиш ярамаслигидан огоҳ қилмоқчимиз, холос. Афсуски, жаҳолат қурбони бўлганларнинг бир қисми адолатга кўз тутиб, бироқ ёруғлик кунга етолмай, дил озоридан эзилиб ҳаётдан армон билан кўз юмдилар. Айримлари турли сабабларга кўра маломат юкидан ҳамон халос бўлишганича йўқ. Уларнинг орасида оддий деҳқондан тортиб, хўжалик раҳбарлари, партия ва совет ходимлари, таниқли олим ва санъат арбобларигача бор. Азият чекканларнинг миллий таркиби ҳам кенг, улар орасида ўзбеклар билан бир қаторда руслар, украинлар, корейслар, қозоқлар, тожиклар ва бошқа миллат вакилларини кўрамиз. Шу жиҳатдан ҳам қатағон на фақат ўзбекларга, балки кўпмиллатли жумҳуриятга қарши қаратилгани намоён бўлади. Қора кучлар, жумҳуриятнинг собиқ айрим раҳбарлари аслида ўз «мақсад»лари ортидан қувишди, ўзларига ёқмаган, бир қадар «хавфли» туюлган рақибларининг изидан тушдилар. Улар бу йўлда «ғалаба» келтирувчи ҳар қандай усулдан қайтмаганлар.

КАДРЛАРДАН қутулишнинг усуллари хилма-хил бўлган. Жумладан, марказдан жўнатилган Клепиковни Сирдарё вилояти партия қўмитасининг биринчи котиблигига ўтказиш учун шу лавозимда ишлаб турган В. А. Антонов Марказкомга котиб қилиб олинган (икковининг миллати бир, гап-сўз камроқ бўлади, дейилган бўлса, керакда). Сирдарё ва Жиззах вилоятларини бирлаштириш олдидан эса яна бир «усул» қўлланилган: бўлажак қўшма пленумда марказ вакилининг биринчи котибликка «силлиқ» ўтишини таъминлаш учун унинг йўлидаги муқаррар ғовни олиб ташлашга тўғри келган. Жиззах вилоят партия қўмитасининг биринчи котиби И. С. Умаровни «мақтаб-мақтаб» юқори лавозимга узатган бўлишди: Агросаноат комитетига — министр лавозимига «кўтаришди». Сирдарё вилояти ижроия қўмитасининг раиси И. Ў. Кўчқоров эса 57 ёшида «ғамхўрлик» билан пенсияга узатилди...

Клепиков бирлашган Сирдарё вилояти партия қўмитасининг биринчи котиблигига сайланган пленумдан кейин Марказком биринчи котиби Р. Нишоновнинг бир неча кун Жиззахда «меҳмон» бўлишига тўғри келади. Вилоятларнинг ўзаро қўшилиши аслида ҳар икки вилоятда ҳам катта норозилик туғдирган эди. Вилоятдаги катта-кичик идора ва ташкилотларнинг ўзаро «қўшилиш» жараёнида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги партия комиссияси раисининг енг шимариб «қатнашуви»га тўғри келади. Ўша йилларда бу «комиссия»нинг жазо қудрати чексиз бўлганлиги маълум. Вилоятлар бирлашди, марказ вакили тахтга ўтқазилди, муддао ҳосил бўлди. Орадан бирмунча вақт ўтиб В. А. Антонов ҳам, И. С. Умаров ҳам Марказкомдаги «қисқа» суҳбатлардан кейин ўзлари учун ҳам «сир» бўлиб қолган номаълум сабабларга кўра яна ишдан-ишга суриладилар. Икковларига ҳам биронта айб қўйишга асос бўлмаганлиги учун юқори даражали «дипломатия» ишга солинган эди... Мансаб ўриндиғига ёпишиб ўрганмаган В. А. Антонов ҳам, И. С. Умаров ҳам партия маҳкамаси номидан айтилган таклифни сўзсиз қабул қиладилар ва яна бир неча поғона пастга тушиб ишни давом эттирадилар. Андишанинг отини қўрқоқликка йўйганлар эса мақсадга осон етишганидан хурсанд бўлган бўлсалар керак! Усталик билан тузилган режа амалга ошган эди-да! Вилоят раҳбарлари бўлиб ишлаб турган кишиларни бирмунча вақт янги ишга «кўтариб» қўйган бўлиб, кейин осмондан ташлаб юборгандек, бир ҳамлада улардан қутулиш учун қанчалар «дипломатия маҳорати» керак, ахир? Гдлян группаси билан «қўлни-қўлга бериб», маҳаллий югурдакларни ишга солиб, «ахборот»лар тўплаб, уларни махфий текшириб ўтиришга вақт борми? «Айбнома»лар тўқиш учун ҳам вақт керак, тоқат керак! Халққа таниқли икки раҳбарнинг иши «дипломатия» йўли билан ҳал бўлди-қўйди! Бироқ бу усул ҳамиша ҳам қўл келавермаслиги тезда маълум бўлиб қолди. Бу сафар сохта ҳужжатлар тўплаш даркор эди. «Бўҳтон бомбаси» ишга тушди...

Яқинда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон Компартияси Марказий назорат комиссияси, Ўзбекистон халқ депутатлари ҳамда партия ветеранларидан ташкил топган махсус комиссия ана шундай «бомба»лардан бирини фош этди. Бу коммунистлар Б. Р. Раҳимов ва Н. Р. Ҳамроевларнинг тақдири билан боғлиқ эди. Маълумки, Ўзбекистон ССР Вазирлар Кенгаши раисининг собиқ ўринбосари Б. Р. Раҳимов ва «Главсредазирсовхозстрой» бошқармасининг собиқ бошлиғи Н. Р. Ҳамроев СССР Олий Совети Президиумининг 1988 йил 18 ноябрь Фармонига асосан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони ва ҳукумат мукофотларидан маҳрум этилган эдилар. Хўш, уларни Олтин Юлдуздан маҳрум этиш кимга керак бўлиб қолди?

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг 1988 йил 7 сентябрда бўлиб ўтган «яширин» бюро мажлиси бу «мақсадга мувофиқ» ишни амалга оширишга енг шимариб киришиб кетди ва тез орада Олтин Юлдузларни қайтариб олиш хусусида марказга хат жўнатди. Авваллари Тупроққўрғондаги нажот қалъасидан марказга Олтин Юлдузларни «ундириб олиш» юзасидан хатлар жўнатиларди. Бу сафар тарихда биринчи бор унинг мутлақо тескариси — Олтин Юлдузлардан маҳрум этиш ҳақида расмий илтимос битилди ва хат Москвага қанот қоқиб учди. Бу «илтимос» тез орада қондирилди. Шубҳа остига қўйилган Қаҳрамонларнинг бундан 20—30 йиллар муқаддам ҳалол пешона тери билан олинган орден-медаллари ҳам, муносиб фахрий унвонлари ҳам бекор қилинди. Оила тебратиб турган Б. Р. Раҳимов Иттифоқ аҳамиятига молик нафақасидан ҳам маҳрум этилди. Бу «қарор»лар Тошкентга етиб келган куннинг эртасига — 1988 йил 5 декабрида у республика раҳбарияти билан «қўлни-қўлга бериб ишлаётган» Гдлян кимсалари томонидан қамоққа олинди. Олтин Юлдуз ва ҳукумат мукофотларидан маҳрум этилиши — Б. Р. Раҳимовни гуноҳкори азим қилишга йўл очиб берди. Ҳаддан ошган қонунсизлик марказнинг Олтин Юлдуздан маҳрум этиш ҳақидаги «Фармони олий»и билан ниқобланган эди, ҳолос.

Табиий савол туғилади: жумҳуриятга кўпдан-кўп меҳнати сингган, узоқ йиллар ҳалол меҳнат қилиб келган Б. Р. Раҳимов, С. Ҳ. Сирожиддинов, О. С. Содиқов, О. У. Салимов, Н. Р. Ҳамроев, М. Г. Хван, В. А. Антонов каби эл-юрт иззат-ҳурматига сазовор бўлган кишилар бошида нега қора булутлар тўпланди? Нега улар маънавий ва жисмоний таъқиб остида қолдилар ва айримлари туҳмат балосига қолиб жиноий жавобгарликка тортилдилар, партия сафидан ўчирилдилар? Афсуски, уларнинг айримлари ҳаёт билан видолашдилар. Нега шундай бўлди? Бундай бедодликка қандай йўл қўйиб берилди? Халқнинг синалган фарзандлари боши узра жаҳолат болтаси ўйнаганда нега унинг йўлини тўса билмадик? Нега? Ҳамма бало шундаки, болтанинг дастаси ўзимиздан эди! Ўзингдан чиққан балога, қайга борурсан даъвога?!

Б. Р. Раҳимов ва Н. Р. Ҳамроевлар аризасини чуқур ва ҳар тарафлама текшириш жараёнида «болта»нинг ҳам, «даста»нинг ҳам учи бир қадар кўриниб қолди. Махсус комиссия бу текширув мобайнида жумҳурият миқёсидаги 21 раҳбарнинг номи киритилган «қора рўйхат»га дуч келди ва уни фош этди. Ушбу рўйхатни ўша пайтда КПСС Марказий Комитети сектор мудирининг ўринбосари бўлиб ишлаган Пономарёв имзолаган. Аммо, адолат билан мушоҳада қилинганда, бу рўйхат Москвада тузилган деб ким айта олади? Аслида у маҳаллий итоаткорлар йўллаган «ахборот» ёки, эҳтимол, «илтимоснома»лар асосида тузилгани ҳақиқатга яқинроқ эмасми? Ўйлаймизки, ҳамма нарсани адолат тарозусига қўйиш расм бўлаётган бугунги кунда «қора рўйхат» ижодкорларининг ўзлари бизнинг тахминга «тузатиш» киритсалар розимиз. Бу виждон уйғонишининг белгиси бўларди! Кадрларни қирғин қилишнинг бу «усули» шу пайтгача қаттиқ сир сақлангани маълум.

БУ — МОСКВАНИНГ қўли билан қилинган разолат бўлса ҳам, унинг илдизи ўз тупроғимизда бўлган, албатта. «Мўлжал»даги одамлар аввал «рўйхат»га киритилар, сўнгра уларни партиявий жазога тортиш, жиноий жавобгарликка «тайёрлаш» учун бадном этишга енг шимариб ишга киришиларди. Б. Р. Раҳимов ва Н. Р. Ҳамроев ҳам худди шундай макрнинг қурбони бўлишгани аниқланди. Улар аввал «қора рўйхат»га биноан «мўлжалга олинган», сўнгра тирноқ орасидан кир ахтарилиб, уларга қарши «айбловчи» ҳужжатлар тўпланган. Ахир бу қонунчиликни қўпол равишда бузиш, адолатнинг оёғини осмондан келтириш деган гап-ку! Буниси ҳам ҳолва! «Айбдор»лар боши устида шунчалик қора булутлар айланганда ҳам барча «тадбир» улардан махфий тутилган. Коммунистларнинг шахсий иши «ўрганилаётганда» ҳам, бюрога «тайёрланаётганда» ҳам улар билан ҳеч қаерда, шу жумладан Марказкомда ҳам ҳеч ким суҳбатлашишни лозим топмаган. Ҳатто Қаҳрамонлар тақдирини ҳал этган Марказий Комитет Бюро «мажлиси»га ҳам уларни таклиф этиш ман этилган.

Марказкомнинг собиқ масъул ходимлари В. П. Догонкин, Р. Ҳ. Абдуллаев, В. И. Плетнев, В. И. Сускин изоҳидан: «Раҳимов ва Ҳамроевга бир гуруҳ собиқ раҳбар ходимлар қатори аввал партиявий жазо берилган ва вазифаларидан озод этилган эдилар. 1988 йилга келиб, уларни қайта жазолаш кун тартибига қўйилганда биз, бу адолатдан эмаслигини тушунтиришга ҳаракат қилиб кўрганмиз, лекин раҳбарлар рози бўлишмаган. Уларни бу йўлдан қайтаришнинг имкони бўлмади. Жуда бўлмаса, улар билан суҳбатлашиш, материаллар билан таништириш, бюро мажлисига чақириш лозимлигини айтганимизда, ўртоқ Нишонов ва Анишчев қатъий қаршилик билдиришган...».

Қани, КПСС Уставининг ҳамма учун баб-баравар бўлган талаблари? Қани адолат? Қолаверса, қани партиядошлик ҳурмати, оддий одамгарчилик? Улар унутилганди. Разолат ғолиб келганда доимо шундай бўлади. Партиянинг обрўсини, жумҳурият тақдирини ўйлаган одамлар шундай йўл тутадими? Ахир неча ўн йиллаб партия сафида аъзо бўлиб келган, жумҳурият ва халқ хизматида сочи оқарган, Улуғ Ватан уруши қатнашчиси, қолаверса, кечагина Олтин Юлдуз тақиб юрган одамларнинг тақдирини ҳал этишга ҳам шунчалик енгил-елпи қараладими? Улар билан ёнма-ён ишлаб келган коммунистлар, бошланғич партия ташкилотининг фикри билан ҳисоблашмаслик, уларга менсимаслик назари билан қараш мумкинмиди, ахир? КПСС Устави Марказий Комитетнинг биринчи ва иккинчи котиблари томонидан паймол этиб турилса, додингни кимга айтасан?! «Қози муттаҳам бўлса, ўғри пешгир бўлади» деган халқ мақоли ёдга тушади... «Аргументы и факты» рўзномасининг ўша пайтдаги (1988 йил сентябрь, № 38) сонига назар ташлаб, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби Р. Н. Нишоновнинг «ўз иқрори»ни ўқисак, бу саволларга жавоб топилса ажаб эмас. Ўзбекистон халқи, жумҳурият коммунистлари ўз тақдирини ишониб топширган одамларнинг ўша машъум дамда нималар билан «фахрланган»ни кўринг:

«...Республикада жамият ҳаётининг барча жабҳаларини соғломлаштириш учун турғунлик даври меросига қарши қаттиқ, оғир кураш кетмоқда.. КПСС Марказий Комитети кейинги тўрт йилда Ўзбекистонга юзлаб тажрибали кадрларни юборди... Аввало республикага шундай кўламли ёрдам кейинги 30 йил мобайнида биринчи марта амалга оширилганини таъкидламоқчиман. Янги ходимларнинг келиши бизнинг чинакам бахтимиз бўлди... Республикада сўнгги тўрт йил ичида 58 минг масъул ходим вазифасидан бўшатилди. Мен ўзим шахсан Тельман Хоренович Гдлян группасининг ишини ғоятда ижобий баҳолайман. Биз СССР Прокуратурасининг ходимлари билан қўлни-қўлга бериб иш олиб бормоқдамиз. Улар республикада адолат ўрнатиш, Рашидов атрофидаги яқин одамларни жавобгарликка тортишда жон куйдириб ишламоқдалар. Кескин кураш кетмоқда. Шуни рўй-рост айтишим керакки, Гдлян группаси республика партия органлари томонидан қаттиқ қўллаб-қувватланмаганида ва ҳар томонлама ёрдам кўрсатилмаганида эди, улар бу қадар самарали ишлай олмасдилар, албатта...».

Жумҳурият раҳбарияти учун ўша йиллардаги «чинакам бахт» нимадан иборат бўлганини эътироф этганларини кўриб турибсиз. Республика партия органлари томонидан қўллаб-қувватланмаганида ва ҳар томонлама ёрдам кўрсатилмаганида, Гдлян группаси бу қадар «самарали» ишлай олмаслигини тан олиш ҳам жумҳурият ва унинг халқи олдида ўз-ўзига ўқилган ҳукм эмасми? Бу «иқрор» тарих томонидан ҳам муносиб баҳоланишига ишончимиз комил, албатта. Гдлян группаси қандай «самарали» ишлагани ҳам бугун бутун мамлакатга маълум ва равшан. Ноаниқлик эса битта: хўш, «қўлни-қўлга бериб ишлаганлар» нега энди ёнма-ён ўтириб жавоб беришмайди? Ўзбекистонга юзлаб «тажрибали кадрлар» ва «тергов десанти»нинг ташриф буюриши ўз-ўзидан бўлганмиди? «Кейинги 30 йил мобайнида биринчи марта амалга оширилган» бу «тадбирлар»нинг нақ осмондаги ойга байроқ тиккандек фахр-ифтихор билан талқин қилингани-чи! Марказдан юборилганлар орасида В. Н. Лобко, Р. А. Попов, Д. Д. Берков ва улар каби жумҳурият халқи ва маданиятига ҳурмат билан муносабатда бўлиб, ўзларининг амалий ишлари туфайли обрў-эътиборга сазовор бўлган коммунистлар билан бир қаторда Анишчев, Огарок, Клепиков, Сатин, Нестеренко, Дидоренко, Гайданов, Литвиненко, Галкин каби шафқатдан йироқ устомонлар ҳам бор эди. Улар маҳаллий итоаткорлар, хушомадгўйлар ва аламзадалар билан оғиз-бурун ўпишиб, жумҳурият, вилоят, шаҳар ва район бошқарув органларида раҳбарлик лавозимларини эгаллаб, халқнинг муқаддас анъаналарини, қадриятларимизни, миллий ғуруримизни паймол этдилар. Итоаткорлар эса уларга қўл қовуштириб, кенг йўл очиб беришди...

ЯҚИНДА собиқ биринчи котиб И. Б. Усмонхўжаевнинг «Халқим мени кечирсин» деган мактубига кўзимиз тушиб қолди. Кечирадими-йўқми, бу халқнинг ихтиёрида, бироқ собиқ раҳбар ўз халқи борлигини, кеч бўлса-да, ёдга олгани инсофдан дарак. Ҳар қанча бўлганда ҳам, халқ собиқ «йўлбошчининг» Сибирь ўрмонларида дарахт кесиб, ўтин ташиб юришига ор қилади ва бу кўргиликдан миллий ғурури қақшайди, буни ўз душманига ҳам раво кўрмайди. Оғир жазо! Халқнинг назаридан қолиш эса ундан ҳам оғир! Иномжон Бузрукович маҳбусликда бўлса ҳам бунга имон келтирибди, бу катта гап!

Жумҳуриятнинг бошқа собиқ раҳбарлари, энг аввало «58 минг масъул ходим вазифасидан бўшатилди...» деб кўкракка урган Р. Н. Нишоновнинг қўлидан бу иш келармикан? Биз катта дипломатия тажрибасига эга бўлган Рафиқ Нишоновичдан шуни умид қилишга ҳақлимиз. «58 минг» кишининг ортида яна неча юз минглаб бегуноҳ кишилар турибди! Халқ эса ҳеч қачон айбдор бўлмайди! Халққа «баҳо» беришдан олдин биз ўз йўлимизга, ўтмишимиз ва бугунимизга қараб қўйишимиз, келажакда ҳам бизга энг адолатли баҳони фақат халқ бера олишини унутмаслигимиз керак! Ушбу мақоладан кўзда тутилган мақсад ҳам битта: халқ кўзи олдида ижтимоий адолатни тиклашга кўмаклашишдир! Разолат чекинмас экан, адолатнинг тантанаси мушкул бўлади. Айрим кимсалар ўйлагандек, ўзи йўқнинг кўзи йўқ, қабилида кимнингдир ортидан тош отиш ниятимиз йўқ ва бундай «ҳисоб-китоб» қилишни биз қаттиқ қоралаймиз. Шу боисдан ҳам биз ҳамкасбимизнинг «Молодежь Узбекистана» рўзномасида чоп этилган «СССР Олий Кенгаши Миллатлар Советининг Раиси Р. Н. Нишоновга «Очиқ хати» оҳангини ҳам маъқул деб санамаймиз. Рафиқ Нишоновичнинг оиласи Тошкентда ва Москвада «неча хонали уйни эгаллаб туриши» ва шунга ўхшаш гаплар жумҳурият ва унинг халқини ташвишга солаётган муаммолар сирасига кирмайди! Бундай қарашлар бизни яна ўтмиш хатоларига етаклайди деб ўйлаймиз ва биз уларнинг такрорланишини асло истамаймиз. Адолат юзасидан айтганда, ўртоқ Нишонов жумҳуриятни бошқариб турган кезларда ҳам халқ қадри-қимматини тиклаш юзасидан унинг юзига айтилган ҳаққоний чақириқлар бўлган. 1989 йил қишлоқ хўжалик илғорлари қурултойида айтилган ана шундай таклиф ва истакларга афсуски жавоб бошқача бўлди. Ўзкомпартиянинг XXII съезди минбаридан ёзувчилар Одил Ёқубов, Ўткир Ҳошимовларнинг яқин ўтмишда халқимиз қадр-қимматига тажовуз қилингани ва уни зудлик билан адолатли тарзда тўғрилаш лозимлиги ҳақидаги ҳайқириқлари «ўз халқи билан ҳамиша ҳамнафас» эканлигини тез-тез эслатиб турадиган ўртоқ Нишоновга наҳотки етиб бормади экан? Майли, шундай ҳам бўлсин, бинобарин мамлакатдаги миллатлараро ташвишлар ҳам озмунча эмаслигини унутмайлик, шунда ҳам беихтиёр ўйлаб қоласиз: миллатлараро кенгаш тўрида ўтирган бизнинг собиқ биринчи котибимиз ўз халқи олдида ҳам қарздорлигини ўйлармикан? Ўйласа, СССР Олий Кенгаши минбаридан СССР халқ депутатларининг халқ тақдири, паймол этилган қадр-қиммат, «Пахта иши», «Ўзбеклар иши», «Ўзбек мафияси» каби бўҳтонлар ҳақида бонг уриб, адолатни юзага чиқаришда жон олиб-жон берганларига, жилла бўлса-да, мададкор бўлишдан нега ўзини олиб қочади? Бу—нафақат ўтмиш олдидаги қарз, балки бугунги юксак лавозимдаги бевосита бурч ҳам-ку!

Бугунги кунда жумҳуриятда «Нишонов шахси»га эътирозлар билдириш ўринли эмас, бироқ ҳаёт «собиқ биринчи котиб», Ўзбекистондан сайланган СССР халқ депутати олдига бот-бот саволлар қўйиши табиийдир. Жумҳуриятда ечилмаган жумбоқлар талайгина. Айбсиз айбдор бўлган, инсоний қадр-қиммати топталган туҳматга учраган минг-минг кишилар тақдири тарқалмас туманлардир! Улар ҳаёти кечаги кунни эслатиб турадиган аччиқ ҳақиқатдир. Бир сўз билан айтганда, у бешафқат оёқ-ости қилинган адолатдир! Бир гуруҳ кимсалар томонидан ерга урилган бизнинг миллий ғуруримиздир! Бунга бугун биз жавоб сўрамасак, эртага келажак авлод сўрайди. Албатта сўрайди, чунки, ҳақиқатни кўмиб бўлмайди!

Халқ ва миллат тақдири устида гап кетар экан, биз, шунинг учун ҳам савол-жавобни, гина-гудратни майдалаштириш тарафдори эмасмиз. Бироқ «Молодежь Узбекистана» рўзномасига жавоб тариқасида В. Артеменконинг «Правда»да босилган мақоласи бизни яна ҳайратга солади. Бу ҳурматли қаламкашнинг кимлиги аллақачон маълум-ку! Ўзбекистонда қатағон даврида қалами қайралган мухбир Ўзбекистон ва ўзбек халқи ҳақида қанчалар «ҳалол» ва «оқилона» мақолалар эълон қилганини ҳамма билади-ку! Ахир бугун адолат истаб пешонасини минг тошга уриб юрганларнинг бедаво «ғурра»сида шу «ҳалол» қаламнинг ҳам излари бор эмасми? «У» кишим энди «бу» кишимга ҳимоячими?

Ўртоқ Артеменко ҳам аллақачон ўзи нафас олиб турган жумҳуриятга очиқ кўз билан теран қарашни одат қилса ёмон бўлмасди. Бу юрт энди у бундан 4—5 йил муқаддам қадам ранжида қилган итоаткор, марказнинг ҳар бир ишорасига кўр-кўрона эргашадиган ўлка эмас, ўз қадрини биладиган, тенглар даврасида тенг ва мустақил жумҳуриятдир. Мустақиллик ўзини ҳар томонлама, шу жумладан ноҳақ сўздан ҳам ҳимоя этишни тақазо этади. Шуниси ажабланарлики, қаламкаш анжуманларда «кимнинг кимга неча бор қарсак чалгани»ни зўр иштиёқ билан чўтга ташлаб юргани ҳолда, жумҳуриятнинг мустақиллик йўлидаги шунча саъйи-ҳаракати ва шахдам одими хусусида мамлакатнинг бош рўзномасида бор ҳақиқатни айтишга шошилгани йўқ. Ахир ҳурматли мухбирнинг ўзлари ҳам «умумтеррор» даврида «Правда»нинг ўз мухбири сифатида «десантчи»лар шаънига озмунча қарсак чалганмиди! Ҳақиқатга қайтиш афтидан қийинга ўхшайди. Ўзбекларда «эгилган бошни қилич кесмайди» деган доно мақол бор! Шунга амал қилинса, ёмон бўлмасди.

МАҚТОВЛАРГА муҳтож эмасмиз, мақтов билан дастурхонни тўлдириб бўлмаслиги ҳам равшан. Бироқ, жумҳурият мустақиллигини тан олмаслик кайфияти айрим марказий рўзномаларни ҳамон тарк этмаётир. Бу борада уларнинг ўз маслаҳатгўйлари бор кўринади. Замон ўзгарганини тан олиш пайти келди! Мустақиллик йўлини танлаган ва бу йўлдан дадил бораётган жумҳуриятга очиқ кўз билан қараш шарт! Акс ҳолда ҳамма нарса, шу жумладан, энг тўғри сиёсат ҳам «ўта шубҳали» бўлиб кўринаверади!

Мустақиллик, аввало, ўзаро ҳурмат дегани! Мана шу жиҳатдан жумҳурият мавқеини, қадр-қимматини тиклашда марказий матбуот вакилларига катта умид билдиришга ҳақлимиз. Разолат замони ўтди, қолаверса, фақат бир тарафга қарсак чалиш инсофдан эмас. СССР Олий Совети Миллатлар Советининг Раиси сифатида хизмат бурчи юзасидан ва шу юрт фарзанди сифатида Рафиқ Нишонович жумҳуриятнинг сиёсий ва мустақиллик тақдири ҳал бўлаётган даврда, энди халқ билан «қўлни-қўлга бериб» бирга курашади деб умид қилиб қоламиз. Зотан мавжуд соғлом кучларнинг бирлашиб, бир ёқадан бош чиқариб, йўлимизга ғов бўлаётган ғаламисларни орамиздан сиқиб чиқариши юртни, унинг истиқболини, халқ фаровонлигини ўйлаган ҳар бир кишига жўяли кўриниши керак.

Давр шитоб билан олға бормоқда. Табиийки, гина-кудуратлар, «икир-чикир» гаплар пайти эмас. Кўп миллатли жумҳуриятнинг, ажойиб, меҳнатсевар, фидойи халқимизнинг асрий орзу-армонларини рўёбга чиқармоқ учун олижаноб ҳаракат бормоқда. Ўзбекистонни Ватан билган ҳар бир инсонга хайрли қадам, олижаноб жасорат учун ҳамиша жой топилади! Халқ ўз фарзандларининг мустақиллик деб аталган ҳаёт-мамот курашидаги хизматини унутмайди! Кечаги оғир кунлар эса бизга сабоқ бўлсин!

«Пахта иши» деб ном олган қисматимизга келсак, — деб таъкидлади яқинда Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов, — оқланганлар сони 2 минг кишига етди. Бунга чуқурроқ назар ташланса, ана шу рақамлар замирида қанчадан-қанча шикастланган қисматлар, қанчадан-қанча азоб чеккан тақдирлар бор. Ноҳақлик, адолатсизлик жабрдийдаларини ҳаммамиз бир тасаввур қилиб кўрайлик. Буни шунинг учун такрор айтяпманки, энди ҳеч қачон бундай ноҳақликлар такрорланмасин, бунинг учун эса ҳаммамиз курашмоғимиз керак. Ўзбекистон мустақиллик йўлига ўтар экан, аввалaмбор мана шундай масалаларни ечишда ўзини кўрсатиши керак. Четдан келиб халқимиз тақдирини ҳеч ким ҳал қилмасин. Ўзимизнинг Олий Кенгашимиз бор, ўзимизнинг Олий судимиз бор!». («Совет Ўзбекистони», 1991 йил 27 март).

Ҳа, у кунлар такрорланмаслиги керак! Адолатсизлик — ижтимоий дард! У юракдаги оғриқ, қалбдаги санчиқ, руҳдаги оғир юк! Баъзан у вақтга тескари ишлаш кучига эга: адолатсизлик вақт ўтган сари юракни баттар ва оғирроқ эзаверади! Адолатсизликни жаҳолат дунёга келтириши ҳам сир эмас. Адолат чекинган жойда жаҳолат пайдо бўлади! Улар ҳаётда ёнма-ён яшайди ва инсонга мунтазир туришади, инсон қайси йўлни танлашига боғлиқ. Ота-боболаримиз «жаҳолатга эрк берманг!» деб ёшликдан қулоққа қуйди. «Адолат билан етарсан муродга, жаҳолат билан қоларсан уятга» дейди буюк халқимиз.

Бугун моддий қаҳатчилик мамлакатни қамраб тургани ҳам сир эмас. Лекин инсоният тарихи тақчилликни биринчи бор кўраётгани йўқ. Бундан оғирроқ қаҳатчиликлар бўлган ва халқ ундан омон чиққан. Бирдамлик, аҳиллик ва шубҳасиз адолат уларни ўз паноҳига олган, асраган. Барчасидан ёмони — адолат қаҳатчилиги! Моддий қашшоқлик ва очликка чидаш мумкиндир, бироқ адолатсиз ҳаёт жамиятни хароб, юракларни вайрон этади.

ҲАЁТ бор экан, жаҳолат ҳам учраб туради. Лекин жаҳолатни жаҳолат билан даволаб бўлмайди! Жаҳолатни адолат билан чекинтириш мумкин, холос. Биз юқорида санаб ўтган инсонлар, хусусан икки Қаҳрамон Б. Р. Раҳимов ва Н. Р. Ҳамроев тақдири ҳам бунга мисол бўла олади. Улар азобландилар, ғам-ғусса чекдилар, ниҳоят ёруғ кунларга етиб келдилар. Адолат тантана қилди! Адолат қандай бахтлигини улардан сўранг! Жаҳолат эса кутилмаган ёвдек бостириб келади. Адолат эса доимо яхшилар кўмагига кўз тутиб туради. Ахир у ҳаётда маккор жаҳолат билан ёнма-ён яшайди-да! Ҳар қандай тош биллур билан тўқнашганда, қай бири чилчил синишини олдиндан айтиб бериш қийин эмас. Адолат ҳам шундай, инсон ундан умидвор экан, уни бало-қазо тошларидан асраши, киприклари билан қўриқлаши лозим. Токи, кейин адолат истаб, минг тошга бош ургунга қадар адолатни сақлай билайлик! Унинг қадрига етайлик! Бир нодон қудуққа ирғитган тошни минг донишманд олиб чиқолмай қолиши мумкин, ахир! Келинг, адолат тубсиз қудуққа шўнғимай туриб, уни асрайлик! Улуғ бобомиз Алишер Навоий айтмишлар:

Бу гулшан ичра йўқдир бақо гулига сабот,
Ажаб саодат эрур қолса яхшилик била от...

Расул РАҲМОНОВ,
Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси

Маҳмуд ИСМАТОВ,
Ўзбекистон Компартияси Марказий Назорат комиссиясининг аъзоси

Шароф УБАЙДУЛЛАЕВ,
«Совет Ўзбекистони» қайта қуриш ва ижтимоий адолат бўлимининг мудири.

(Охири. Боши рўзноманинг 50-, 52-, 54-, 57-, 59-сонларида).

• *Фанимиз заҳматкашлари*

ИСТЕЪДОДНИНГ УЧ ҚИРРАСИ

Улкан шарқшунос олим, шоир ва адиб Шоислом Шомуҳамедов етмиш ёшга етмишлар. Бу заҳматкаш ижодкор, ҳақида ўйларканман, Жалолиддин Румийнинг:

Мо барои васл кардан, омадем,
На барои фасл кардан омадем, —

деган қутлуғ сатрлари беихтиёр ёдимга келаверади. Мазмуни: биз бу дунёга одамларни бир-бирлари билан учраштириш, яқинлаштириш учун келганмиз, одамларни бир-биридан фарқлаш, ажратиш учун келмаганмиз... Нақадар пурҳикмат, абадий маъноларни мужассам этган сўзлар! Шоислом Шомуҳамедов ҳаёти, ижодий йўли, тинимсиз фаолияти ушбу фикрнинг яққол далили. У киши бутун умри мобайнида айрим-айрим одамларнигина эмас, балки бутун-бутун халқларни, адабиётларни бир-бирларига яқинлаштириш, бир-бирлари билан учраштиришга хизмат этиб келмоқда.

Барчага маълум ҳақиқатни яна бир бора такрор этмоқчиман. Кўп замонлар бизнинг бир неча авлод учун Рудакий, Фирдавсий, Ҳофиз, Хайём, Саъдий, Деҳлавий, Жомий, Бедил каби улуғ зотларнинг номларигина маълум эди-ю, лекин улар яратган инжулардан, шеърият дурдоналаридан, теран фалсафий оламдан деярли бебаҳра эдик. Бу чексиз хазиналарнинг олтин эшикларини қиягина бўлса ҳам дастлаб очиб бера оладиган журъатли ижодкорга муҳтожлик бор эди. Шу катта, шарафли ишни бажо келтириш Шоислом ака зиммасига тушди. У киши билимдонлик, меҳру-муҳаббат билан бизни қадам-бақадам бу муҳташам кошоналар силсиласига бошлаб кирди. Улуғ Навоий ва барча мумтоз шоирларимиз қадимда баҳраманд бўлган, эҳтиром билан тилга олган бу олам аслида Шоислом Шомуҳамедовнинг ҳам ижодий жасорати, саъйи ҳаракатлари, ташаббускорлиги ва ташкилотчилиги туфайли бизга — ўзбек китобхони оламига яқинлашди.

Айримгина мисоллар. Бу ёруғ дунё ичра Умар Хайём рубоийлари деган алоҳида дунё бор эди. Бу дунёни ўзбек китобхони дунёсига айлантириш ғоят мураккаб, ақл бовар этмас иш бўлиб, катта жасорат талаб этар эди.

Дарвоқе, Умар Хайём форс-тожик тилидаги рубоийни шеърий санъат даражасига кўтарган, унга умрбоқийлик, абадият бахш этган улуғ шоирлардан ҳисобланади. Моддий ва маънавий оламнинг барқарорлиги, ҳаётнинг қадр-қиммати, табиатдан, умуман ҳаётдан баҳра олиш бахти, ёрга муҳаббат, вақту замоннинг ҳамиша ҳаракатда эканлиги, абадий ва ўткинчи кайфиятлар ҳақидаги ўткир мулоҳазалар доимо одамларни ҳайратга солиб келган.

Рубоий — тўрт сатрга беркитилган дунёвий хулоса. У — томчида акс этган қуёш. Сўзнинг қудратини, шоирнинг иқтидорини кўрсатадиган, тафаккур ва гўзалликни мухтасар ифода этадиган санъат, уни гўё енгил шакл ҳисоблаб рубоий ёзганлар кўп бўлган. Хайём, Ибн Сино, Жалолиддин Румий, Фаридиддин Аттор, Алишер Навоий, Паҳлавон Маҳмуд, Бобур ва Бедил рубоийларигина абадият касб этганлиги маълум.

Ҳайём рубоийларининг ўзбек халқи орасида кенг машҳурлиги Шоислом Шомуҳамедовнинг хизматлари туфайлидир. Таржимон тилимиз хусусиятларига муносиб тушадиган мақбул, ўзбекча оҳанг, вазн топа билган. Қуйидаги мисолларга эътибор беринг:

Дўстлар, иноқликни қилсангиз бунёд,
Тез-тез дийдор кўриб, ўзни этинг шод.
Соқий, тоза майни сузганда айланг
Мен бечорани ҳам дуо бирла ёд.

ёки:

Дил унинг дардига тўлса яхшидир,
Бош—йўлнинг тупроғи бўлса яхшидир.
Ғам тиғин дўст отса, унга ранжима,
Ҳар нарса дўстингдан келса яхшидир.

Абулқосим Фирдавсийнинг оламшумул «Шоҳнома»сини ихчамроқ ҳажмда бўлса ҳам ўзбек тилиға ўгиришдек улуғвор ишга раҳнамо бўлиш, асосий юкни ўз бўйнига олиш, қирқ минг сатрли уч китобни халқимизга армуғон этишнинг уддасидан чиқиш — жасорат эмасми?! Афсонавий қаҳрамонлик, тарихий мавзулардаги туркум достонлардан иборат эпопея бугунги кунда халқимизнинг мулкига айланди. Асардаги тарихий сиймолар, тарихий воқеалар, номлар, тушунчалар талқини, таржиманинг вазни, ўзбекча жаранги хусусида олиб борилган қизғин баҳслар, илмий-ижодий изланишлар кечагидай эсимда.

«Шоҳнома» — катта олам. Лекин унинг ўзбек тилидаги илк шеърий таржимасини бошлаб берадиган мард керак эди. Бу ишни Шоислом ака муваффақиятли ҳал этди.

«Шоислом Шомаҳмуд ўғли ўта маданиятли, ўта билағон, чин маънода ўқимишли, ибрат олгулик, ўргангулик зиёли, юртимизнинг фахри даражасидаги қалам заҳматкашларидан бири. У ёзган асарлар тизими ўзи бир рисола бўлади. У бетиним изланувчи, бетиним ёзувчи, теран билим денгизларига чўмиб, дурдоналар топувчи ва маданият хазинамизга қўш қўллаб тутгувчи заҳматкашдир», деб ёзганда ардоқли, унутилмас шоиримиз Миртемир минг карра ҳақли эди.

Шоислом Шомуҳамедов халқимизга Низомий, Саъдий, Ҳофиз, Хайём, Бедил, Ҳусрав Деҳлавий каби ўнлаб улуғлар ижоди ва номини яқинлаштирди. Турли-туман мавзуларни қамраган етмишга яқин илмий, адабий ва таржима китобларини халқнинг маънавий дастурхони устига қўйди. Олим ва шоирнинг ушбу катта хизматлари Фирдавсий номидаги СССР—Эрон давлат халқаро мукофоти билан тақдирланди.

Улуғ Ватан уруши аскари, дорилфунун мударриси, жумҳуриятда хизмат кўрсатган фан арбоби, шоир ва таржимон Шоислом Шомуҳамедов ўзининг муборак 70 ёшини қизғин ижодий иш оғушида кутиб олмоқда. Биз у кишига янги-янги зафарлар тилаймиз.

Жуманиёз ЖАББОРОВ.
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби.

Шоислом Шомуҳамедов набираси Жамшидбек билан.
В. МОЛГАЧЕВ олган сурат.

Ўзбекистон ва жаҳон

ТИББИЙ АЛОҚАЛАР

Қайта қуриш туфайли чет давлатлар билан алоқаларимиз яна кенгая бошлади. Туркия билан жумҳуриятимиз ўртасидаги ҳамкорлик сари қўйилган қадамлар бунинг далилидир. Туркия маданият вазири Кемал Зейбек жаноблари Тошкентга келган чоғида маданий ҳамкорликка кўприк қурилган бўлса, Туркия соғлиқни сақлаш вазири Халил Шивгин жанобларининг Ўзбекистонга ташрифида тиббиёт соҳасида алоқаларни кенгайтириш сари йўл солинди. Туркия билан Ўзбекистон ўртасида тиббий алоқалар хусусида шартномалар имзоланди.

Яқинда Туркия билан Ўзбекистон ўртасида соғлиқни сақлаш соҳасида ҳамкорлик қилиш тўғрисидаги шартномага илова тарзида қўшимча ҳужжат имзоланди. Расмий маросимдан сўнг мен Туркия соғлиқни сақлаш министрлигининг бош маслаҳатчиси доктор Ферҳон Ўзмен жаноблари билан учрашиб, мулоқотда бўлдим.

— Ферҳонбей афандим, Туркия билан Ўзбекистон ўртасида сизлар имзолаган ҳужжат қандай мақсадни кўзлайди!

— Аввало ота-боболар юрти Ўзбекистонга келганимиздан жуда бахтиёрмиз. Ўзбек халқини кўришдан, улар қандай яшаётгани билан танишишдан беҳад мамнунмиз. Биз ҳозир имзо чеккан ҳужжат бир фурсат аввал жумҳуриятларимиз вазирлари Ҳалил Шивгин ва Саиджалол Баҳромов томонидан имзоланган шартноманинг иловасидир. Яъни уни тўлдиради ва аниқлаштиради.

Мазкур ҳужжатга биноан тиббий мутахассислар Туркияга боришади. Туркиялик соғлиқни сақлаш хизматчилари бу томонга келишади. Бир-биримизнинг иш тажрибамизни ўрганиш учун қанча талаба, ҳаким ёки мутахассис бориши ҳамда унинг муддатлари ҳужжатда ўз аксини топди.

Булардан ташқари, Тошкентда бир илмий кенгаш ўтказилиш мўлжалланяпти. Октябрь ойи бошларида Тошкентда ўтадиган бу кенгаш қай йўсинда ўтказилиши ҳам келишиб олинди. Айни пайтда ҳам Туркия, ҳам Ўзбекистон ўз ўлкаларида энг кўп учрайдиган касалликлар, болалар ўлими, шифохоналарнинг аҳволи, уларда нималарга эҳтиёж кўпроқ сезилаётгани, қандай тиббий асбоб-ускуналар, жиҳозлар ҳамда дори-дармонлар етишмаётгани ҳақида ҳужжатлар тайёрлаб, ўзаро айирбошлайдилар ва имкони борича бир-бирларига кўмаклашадилар.

Биз июнь ойида Анқарада яна учрашиш ниятидамиз. Мазкур мулоқот чоғида қилинган ва қилинажак ишлар хусусида батафсил маслаҳатлашиб олинади. Ҳамкорлигимизнинг дастлабки меваси сифатида Тошкентда бир дорихона очиш нияти туғилди. Кейинчалик бундай алоқалар янада кенгайиб боради. Хусусан, Ўзбекистонда ҳам, Туркияда ҳам дори-дармон ва тиббий ускуналар ишлаб чиқарувчи заводлар, фабрикалар қуриш мўлжалланмоқда.

— Муҳтарам Ферҳонбей, Сиз Тошкентнинг тиббий муассасаларида бўлдингизми!

— Ҳа, битта институт ва шифохонани бориб кўрдик. Яна бир дорихонанинг иши билан ҳам танишдик. Дорихоналар озода, уларда тайёрланаётган дори-дармон яхши, улар бизга маъқул келди. Ўргансак арзийди. Касалхоналарда ҳам беморларга яхши тиббий хизмат кўрсатилмоқда. Замонавий тиббий ускуналар мавжуд. Лекин ана шу ускуналардан янада унумлироқ фойдаланишда, касалхоналарнинг жиҳозланишида бизларники билан сизларники ўртасида анча фарқ бор. Бу борада ўзаро тажриба алмашиб туриш ҳақида келишиб олдик. Бизда бор яхши нарсаларни сизларга ўргатишга, сизларда бор яхши нарсаларни биз ўрганишга қарор қилдик.

— Тошкентдан қандай таассуротлар билан қайтяпсиз!

— Ўзбекистон, Тошкент ўйлаганимиздан ҳам гўзал экан. Шаҳар жуда чиройли, эски шаҳар бизнинг эски шаҳарни эслатади. Янги, замонавий қисми ҳам бизнинг шаҳримизга ўхшайди. Ўзимизни худди уйимиздагидек ҳис этдик. Вақтимиз оз бўлгани учун Самарқанд, Бухоро, Фарғонани бориб кўролмадик. Кейинги келишимизда албатта бориб кўрамиз. Иншоолло.

Ўзбекистон халқига сиҳат-саломатлик ва бахтли кунлар тилаймиз. Ана шу яхши кунлар юзага чиқиши учун қўлимиздан келадиган барча ёрдамни аямасликка ҳаракат қиламиз.

Ф. ШОҲИСМОИЛ.

ЭЪЛОН ВА БИЛДИРУВЛАР

АБУ АЛИ ИБН СИНО НОМИДАГИ БУХОРО ТИББИЁТ ОЛИЙ БИЛИМГОҲИ

кафедралар бўйича бўш лавозимларга

ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

мудир: доришунос (тиббиёт фанлари доктори, профессор, тиббиёт фанлари номзоди, доцент);

доцентлар: умумий ва биоорганик кимё, тиббий ва биологик физика, тиббий биология, нормал анатомия (2), топографик анатомия билан оператив жарроҳлик (2), умумий жарроҳлик, ўзбек ва рус тили, чет тили, микробиология, ички касалликлар, пропедевтикаси, ижтимоий гигиена, рентген ва радиология, патологик анатомия, доришунослик, сиёсий тарих курси, маданиятшунослик курси, иқтисод назарияси курси, фалсафа;

ассистентлар: умумий ва биоорганик кимё (2), тиббий ва биологик физика (2), тиббий биология (2), биокимё (3), нормал физиология (3), патологик физиология (3), топографик анатомия билан оператив жарроҳлик (5), умумий жарроҳлик (7), жисмоний тарбия (6), микробиология (4), гистология (4), ички касалликлар пропедевтикаси (4), ижтимоий гигиена (5), рентген ва радиология (2), нормал анатомия (6), патологик анатомия (3), доришунослик (3), фалсафа, сиёсий тарих курси (3), иқтисод назарияси курси (4), социализм назарияси курси (3), маданиятшунослик курси (3);

ўқитувчилар: ўзбек ва рус тили (6), чет тили (2-инглиз тили, 3-лотин тили).

Танлов муддати — эълон чиққан кундан бошлаб бир ой.

Ҳужжатлар қуйидаги манзилга юборилсин: 705018, Бухоро шаҳри, Б. Хмельницкий кўчаси, 3-уй.

Телефон: 3-83-87.

ЎЗ УЙИМ—ЎЛАН ТЎШАГИМ

ЎЗИНГИЗ ЯШАБ ТУРГАН УЙГА ХУСУСИЙ МУЛК СИФАТИДА ЭГАЛИК ҚИЛИШ ҲУҚУҚИНИ ҚЎЛГА КИРИТИШИНГИЗ БИЛАН УНИ СУҒУРТА ҚИЛДИРИШ ШАРТНОМАСИНИ ТУЗИБ ҚЎЙИШ ЁДИНГИЗДАН ЧИҚМАСИН!

АҲОЛИ ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон ССР Давлат суғурта системасида илк бор ХУСУСИЙ МУЛК СИФАТИДА ФУҚАРОЛАРГА ҚАРАШЛИ БЎЛГАН УЙЛАРНИ ИХТИЁРИЙ СУҒУРТА ҚИЛДИРИШ ШАРТНОМАСИ ҚОИДАЛАРИ жорий этилмоқда.

Бундай шартнома — бахтсиз ҳодиса, авария, табиий офат ёки ўзга шахсларнинг қонунга хилоф хатти-ҳаракатлари оқибатида етказилган зиён ўрни қопланишини кафолатлайди.

Уйлар жамики конструктив ва пардозлаш элементлари, шунингдек, ускуналари (ойналар ва витражлар, манзарали эшик тутқичлари, электр симлари ва ҳоказолар билан бирга) билан биргаликда суғурта қилиниши кўзда тутилади.

Суғурта пули — уйнинг ҳақиқий қиймати атрофида (бироқ 3000 сўмдан кам эмас) ёки келишилган нархларда икки баравар ортиқ бўлиши мумкин.

Суғурта тўлови: биринчи ўринда 0,2, иккинчи ўринда — 0,3 фоиз.

Шартнома 1 йил муҳлатга тузилади.

Уй эгаси, унинг балоғат ёшига етган оила аъзоси, шунингдек шу уйда яшовчилар ана шундай суғурта шартномасини тузишлари мумкин.

Жумҳурият Давлат суғурта идорасининг исталган нозирлигида бу ҳақда батафсил маълумот олишингиз мумкин.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ СУҒУРТА ИДОРАСИ, «СОЮЗРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ҚОРХОНАСИ.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИНИНГ **БИОХИМИЯ ИЛМГОҲИ**
радиацион биохимия ва цитология лабораториясининг **етакчи илмий ходими**
ВАКАНТ ВАЗИФАСИГА
ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ
Танлов муддати — эълон чиққан кундан бошлаб 15 кун.
Мурожаат учун манзилгоҳ: 700125, Тошкент шаҳри, М. Горький шоҳкўчаси, 56-уй.

•

ТАШКИЛОТЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон ССР Савдо вазирлигининг «УЗЛЕССТРОЙТОПТОРГ» жумҳурият улгуржи-чакана савдо бирлашмаси

ТУГАТИЛДИ

Даъволар тугатиш комиссияси томонидан эълон чиққан кундан бошлаб бир ой мобайнида қуйидаги манзилда қабул қилинади: 700078, Тошкент шаҳри, Намойишлар хиёбони, 5-уй

Телефонлар: 39-13-01, 39-13-06.

•

Бухоро зардўзлик буюмлари фабрикаси томонидан берилган, йўқолган 49-сонли
ИШОНЧ ҚОҒОЗИ
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Тошкент автомобиль ва йўллар олий билимгоҳи ректоратининг жамоаси проректорнинг ўқув ишлари бўйича ўринбосари А. А. Усмоновга онаси **Аҳмаджон УСМОНОВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент мева-сабзавотчилик техникумининг маъмурияти техникумнинг собиқ директори ва ўқитувчиси **Абдуғаффор АБДУЛЛАЕВнинг** вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Тошкент шаҳар «Ташгоршвейбит» ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси бирлашма бош раҳбари Ф. И. Исроиловга онаси **Сабоҳат ҒУЛОМОВАнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Давлат қурилиш қўмитасининг қурилиш комплекси раҳбар ходимлари ва мутахассисларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тармоқлараро институти жамоаси ўқув-услубиёт бўлимининг бошлиғи, иқтисод фанлари доктори, профессор Р. М. Раззоқовга онаси **Муборан ВАҲОБОВАнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ОТА КАСБИ

Миразим учун ўт ўчирувчилик ота касб. Ҳозиргача эсида, отаси Абдулла ака Тошкент ноҳияси ўт ўчирувчилар бўлинмасида бўлим бошлиғи бўлиб ишлаган даврда у Ҳамид Олимжон номли ўрта мактабда ўқирди. Дарсдан бўшади дегунча отаси олдига чопар, ундан у-буларни сўрайвериб, баъзан «безор» қилиб юборарди. Лекин Абдулла ака ҳар қандай шароитда ҳам унинг раъйини қайтармас, ҳатто баъзи-баъзида машқларга ўғли Миразимни ўзи билан олиб боришни яхши кўрарди.

Лекин ундаги интилиш, изланиш, қолаверса касбга қизиқиш ўғлонни Свердловскдаги ёнғиндан сақлаш техника билим юртига етаклади. Ўқишдан кейин Тошкентдаги тўрт-беш йиллик хизмат уни кўп нарсаларга ўргатди. Сал ўтмай бўлим бошлиғи, муҳандис, бошлиқ ёрдамчиси бўлди. Анча муддат Тошкент милиция олий мактаби талабаларига ёнғиндан сақланишнинг сир-асроридан, илм ва тажрибасидан таълим берди. Хуллас, Миразим Сагатов қайси жойда ва қачон ишламасин холис хизматлари билан бутун жамоа ҳурматини қозонди, обрў-эътибор орттирди.

Шу кунларда ички ишлар подполковниги Миразим Абдуллаевич Сурхондарё вилояти ёнғиндан сақлаш бўлими бошлиғининг муовини.

— Ўзингиз иштирок этган воқеалардан гапириб берсангиз, — илтимос қилдик ундан.

— Ўт ўчирувчининг ишида воқеа-ҳодисалар кўп бўлади. Касбингни севсанг, уни ардоқласанг бўлгани, — дейди у. — 1982 йили Қашқадарёнинг Шўртангазидаги ва Жанубий Тандирда чиққан ёнғинларни ўчиришдаги қийинчиликлар ҳеч эсимдан чиқмайди. Бойсун суюлтирилган газ конидаги «тилсиз ёв» билан олишувимиз ҳам чакана бўлмаган.

Шу йилнинг 4 август куни ҳарбий қисм омборининг портлашидан одамларни муҳофаза қилиб қолдик. Йўллар тўсилди, одамлар, боғча болалари кўчирилди. Хуллас аҳолига зиён-захмат етмади. Ҳамкасбларимдан А. Булекбоев, Г. Рўзиев, И. Ҳасанов, А. Валиназаров, Х. Худойқулов, О. Ҳакимов, Д. Маматов, С. Эрматов, Х. Пиримқуловлар ўз жонини гаровга қўйиб ҳақиқий қаҳрамонлик кўрсатдилар. Акс ҳолда, худо кўрсатмасин, нима бўларди...

Бундай мисолларни яна келтириш мумкин. Лекин бизнинг мақсадимиз ўт ўчиришдан кўра унинг олдини олиш, ўт балосига йўл қўймасликдир. Шунинг учун ҳам аҳоли ўртасида, мактаб ўқувчилари даврасида, болалар боғчаларида мунтазам тушунтириш ишлари олиб боряпмиз. Қисқасини айтганда, кичик бир эҳтиётсизлик, бепарволик қандай фалокатларга сабабчи бўлишини бола-чақа, кексаю-ёш фикрига сингдиришга ҳаракат қиламиз. Очиғини айтганда кўз тегмасин-у вилоятимизда кейинги вақтда «тилсиз ёв» анчагина миқдорга камайди.

Миразим аканинг саранжом-саришта ҳовлисида суҳбатлашиб ўтирибмиз. Шу пайт болаларидан бири отасининг қўлига «Пожарное дело» журналини олиб келиб берди. Унда М. Сагатов ишда ўрнак ва жасорат кўрсатгани учун СССР Ички ишлар вазирлигининг „Фахрий Ёрлиғи билан мукофотлангани ёзилган эди.

Ўт балосидан, сув тошқинидан ва ноҳақ туҳматдан ўзи сақласин, деган мақол бор. Халқ донишмандлигига шак келтирмаган ҳолда бало-қазо тўсатдан келган тақдирда ҳам эл-юртимизда ўт ўчирувчилар сардори Миразим акага ўхшаган фидокор йигитлар кўп бўлса доғда қолмайсан дегинг келади...

М. АВЕЗОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.
А. САИДОВ,
жамоатчи мухбиримиз.

• Бир хат изидан

АБУЛҚОСИМ БОБО НЕГА ТАЖАНГ?

Ёхуд Самарқандда олти йилдан бери давом этиб келаётган бир уй-жой машмашаси

Абулқосим бобо олти йилдан бери Самарқанд вилоятидаги раҳбарман деган кишига бир гапни такрорлайди:

— Болам, мен бир умр ҳовлида яшаганман. Молҳолсиз, деҳқончиликсиз туролмайман. Ахир, 85 ёшимда икки хонали квартирада кун кўриш мен учун даҳшат-ку! Барака топинглар, квартира ҳам, пули ҳам керак эмас, менга фақат кичик бўлса-да, битта ҳовли олиб беринглар. Бошқа ҳеч қандай даъвоим йўқ.

Аммо олти йилдан бери унга бир жавоб қайтаришади:

— Отахон, нега замон тараққиётини тушунмайсиз-а? Ахир, қонун бўйича сизга ҳовли олиб бера олмаймиз. Ана, Сартепадаги квартирага бориб тураверинг. Ҳовлингизни 16 минг сўмга нархлашган. Пулини омонат кассасидан истаган пайтда олишингиз мумкин. Бошқалар қатори шукур қилиб кетавермайсизми?

Бошқалар қатори... Дарҳақиқат, қолган 10 та ҳовлидагилар аллақачон кўчиб кетишди, ўзларига ажратилган квартираларда яшашяпти. Абулқосим бобо Қурбонов эса бетон уйда яшамайман, деб оёғини тираб олди. Олдиндан айтиб қўяй: битта ана шу кишининг қаршилиги учун ётоқхона қурилиши 5 йилга чўзилиб кетди.

Хуллас, Абулқосим бобо ордерни бориб олмади. Институт прокурорга, судга мурожаат қилди. Темирйўл район судининг қарорига кўра А. Қурбонов мажбуран кўчирилди. Бу ишни ижрочи Аҳмаджонова бажарди. Студентлар ёрдамида (дарвоқе, уларнинг барчаси гувоҳ сифатида) бобонинг кўчлари машинага ортилди ва Сартепадаги квартирага элтиб қўйилди. Эшикни қулфлаб калит билан ордерни бобонинг кенжа келинига топширишди. Бироқ уч кундан кейин кўчлар яна ҳовлига келиб тушди.

— Қани, мени рухсатимсиз кўчириб бўпсизлар!

Минг афсуски, бобой яна доғда қолди. Бу сафар кўчкўронларни институт гаражига келтириб қўйишди. Ана шундан кейин чоли тушмагур ёзишни бошлади. Ҳар куни икки-учталаб идорадан сўров келади, текшира-текшир... Қарабсизки, 85 га кирган қария «ёзувчи» номини олди. Оқибатда вилоят партия қўмитаси, вилоят халқ судида семиз папкалар пайдо бўлди. Аммо ҳамма сўровларнинг жавоби бир хил: А. Қурбонов ҳовлисидан қонунга асосан кўчирилган. Оғзаки жавоб ҳам бир хил: «Қачон тинчийдикин бу Қурбонов, бунча тажанг бўлмаса! Ноҳақ бўлсаям ёзаверади!».

Мен Темирйўл район халқ судида ана шундай муносабатга дуч келдим. Суд раиси Ю.Лимонов ҳужжатимни ва Қурбоновнинг хатини ўқиб чиққач: «Сиз, нима, суднинг қарорини бекор қилмоқчимисиз?» —деди, аммо йўлланмани кўриб: «Мен вилоят судининг раиси рухсатисиз делони сизга кўрсата олмайман», —деб туриб олди.

—Ахир, вилоят суди коллегияси, жумҳурият Олий суди қарорни тасдиқлаган бўлса, ишнинг сирлиги қолдими, кўрсатавермайсизми?

Суд раиси елка қисди ва тортишиб ўтиришни ўзига эп кўрмади. Хуллас, бир-икки кун ўтгач вилоят суди раиси А. Тўхташевдан рухсат сўраб иш билан танишдик.

— Болам, мен катта нарса сўрамаяпман-ку! — дейди Абулқосим бобо куйиниб. — Бор-йўғи битта ҳовли керак. Қариган чоғимда одамдай тирикчилик ўтказай. Ахир, 85 ёшли бобой Сартепанинг чекка уйида касал бўлиб. ўлиб қолса увол эмасми? У ерда менинг на қаровчим бор, на танишим... Ҳеч бўлмаса болаларимга яқинроқ жойдан уй беришсин.

Надоматлар бўлсинким, Самарқанддай бағри кенг шаҳарда чолнинг арзи ҳолига энди ҳеч ким қулоқ солмай қўйган эди. Очиғини айтсам, идораларга киравериб, қоғозларни титкилайвериб ўзим ҳам чарчадим. Аммо гап ана шу қоғозлардамикин? А. Қурбоновнинг талаби битта: кичик бўлсада, ҳовлига эга бўлиш. Нима Темирйўл районида ҳовли қуриб кетибдими? Беш йил давомида муаллимлар тайёрлаш институти ва район раҳбарлари наҳотки Абулқосим бобога (албатта, квартира ва 16 минг сўм пулнинг ўрнига) битта кичик ҳовли сотиб олиб беришолмаса? Ахир, Самарқандда қўша-қўша ҳовлиси борлар камми? Қолаверса, турар-жой қуришга ажратилаётган ерлардан аллақачон икки хона уй кўтариб бериш мумкин эди. Бобойга ана шуниси алам қилади.

Сартепа массивидан А. Қурбоновга ажратилган уйнинг тақдири ҳам эгасиникига ўхшаш. Абулқосим бобо кўчиб бормагач уй ғарибхонага айланди. Кўп ўтмай унга эр-хотин Жирновлар бешта боласи билан эга чиқишди. Боғишамол район уй-жойдан фойдаланиш трести фақат тўрт йилдан кейингина бу ҳақда судга маълум қилди. Аммо бу иш юзасидан чиқарилган қарорларни, тайёрланган ҳужжатларни ўқиб ёқа ушлайсиз.

Кексайган чоғида идорама-идора сарсон бўлиб юрган Абулқосим бобо Қурбонов учун Самарқанддай шаҳри азимдан бир энлик ҳовли топилармикин? Ёки шу кишини фарзандларига яқинроқ уйга жойлаштириш имкони бормикин? Бу ҳақда тегишли идора ва ташкилотлар, хусусан, Самарқанд шаҳар ижроия комитетидаги мутасаддилар нима дейишаркин?

Ф. ТОШЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Бош муҳаррир Р. РАҲМОНОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Ҳ. ИКРОМОВ, Н. М. МАЖИДОВ, С. МУҲАММАДЖОНОВ, М. Қ. МУҲСИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Т. Н. НАЖМИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари), В. Т. ОДИЛОВ, М. Қ. ПИРМАТОВ, Р. Қ. ТУРСУНОВ, Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ, А. С. УСМОНОВ, М. ХАЙРУЛЛАЕВ, Ж. ХОЛҚОСИМОВ, Э. С. ХУЖАЕВ (масъул котиб), М. ШЕРБУТАЕВ, О. ҲИКМАТОВ.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, Тошкент–ГСП, Ленинград кўчаси, 32.

БЎЛИМЛАР: муштарийлар фикрини ўрганиш ва хатлар — 33-21-43, 33-54-55, 32-53-16, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06; қайта қуриш ва ижтимоий адолат — 32-55-70, партия турмуши — 33-34-69, 33-38-55, 32-53-97, 32-57-19, саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 33-81-48, 32-53-14, 32-54-09; қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 33-07-20, 32-53-15, 32-53-70; совет қурилиши — 33-15-29, 32-57-20, 32-54-18; фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21; адабиёт ва санъат — 33-20-36, 33-12-56, 32-54-35, 32-55-16; ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17; ахлоқ-одоб — 32-54-29; фельетонлар — 32-54-27; безатиш — 32-57-22.
УЗ МУХБИРЛАРИМИЗ: Андижонда — 4-48-85, Бухорода — 3-96-12, Гулистонда — 2-63-48, Жиззахда — 3-31-86, Қаршида — 3-25-79, Наманганда — 6-54-11, Нукусда — 2-42-62, Самарқандда — 35-22-90, Тошкентда — 32-53-20, Урганчда — 6-80-04, Фарғонада — 6-90-09.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» («Советский Узбекистан») Орган ЦК Компартии Узбекистана

Нашр кўрсаткичи 64583.
Буюртма № 5207.

№ 74. ● Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. 700000 Тошкент ГСП. Ленинград кўчаси, 32. Рўзнома офсет усулида А—2 форматида босилади. ● 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12